SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Despre schimbarea numelor
Despre răbdare
Despre milostenie
Despre tăria credinței
Despre propovăduirea Evangheliei

Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române

«Ai griji lumești! Tocmai pentru ele vino aici, ca să atragi, prin șederea în biserică, bunăvoința lui Dumnezeu și să pleci de aici întărit; ca să-L ai ajutor, ca să ajungi nebiruit de demoni, ajutat fiind de mâna cea de Sus. Dacă te împărtășești cu rugăciunile Părinților, dacă iei parte la rugăciunea de obște, dacă asculți cuvintele dumnezeiești, dacă atragi asupră-ți ajutorul lui Dumnezeu, dacă pleci din biserică așa, întrarmat cu aceste arme, nici chiar diavolul nu-ți poate privi în față și nici oamenii răi, care se străduiesc să-ți facă rău și să te huleasca. Dar dacă te duci acasă în târg, lipsit de aceste arme, ești biruit ușor de toți dușmanii tăi. De aceea ni se întâmplă toate împotriva voinței noastre, și în treburile noastre publice, și în cele particulare, că nu ne îndeletnicim întâi cu cele duhovnicești, și apoi cu cele lumești, că am stricat rânduiala. De aceea s-a stricat și șirul, ordinea firească a lucrurilor; de aceea toată viața noastră geme de tulburare».

«De aceea vă cer, vă îndemn și vă rog să părăsiți acest obicei rău. Să știți că nu-i vătămăm cu nimic pe preoți dacă-i vorbim de rău, fie de minți, fie de spunem adevărul, că și fariseul nu l-a vătămat deloc pe vameș, ba, dimpotrivă, i-a fost de folos, deși grăia adevărul. Dar noi atragem asupră-ne cele mai mari rele; că și fariseul a îndreptat împotriva lui sabie, și a plecat după ce s-a rănit de moarte. Ca să nu pățim și noi așa, să ne înfrânăm limba cea neînfrânată. Dacă n-a scăpat de osândă fariseul, care a vorbit de rău pe vameș, ce cuvânt de apărare mai putem avea noi, care vorbim de rău pe părinții noștri duhovnicești?».

Sfântul IOAN GURA DE AUR

6 422839 000220

DESPRE SCHIMBAREA NUMELOR

DESPRE RĂBDARE

DESPRE MILOSTENIE

DESPRE TĂRIA CREDINŢEI

DESPRE PROPOVĂDUIREA EVANGHELIEI

și alte omilii

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

DESPRE SCHIMBAREA NUMELOR

DESPRE RĂBDARE

DESPRE MILOSTENIE

DESPRE TĂRIA CREDINȚEI

DESPRE PROPOVĂDUIREA EVANGHELIEI

și alte omilii

CARTE TIPĂRITĂ CU BINECUVÂNTAREA
PREA FERICITULUI PĂRINTE
TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Traducere din limba greacă veche și note
de Preotul Profesor DUMITRU FECIORU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI – 2006

Ilustrația copertei: Sfântul Apostol Pavel scriind. În partea de sus a miniaturii – "chemarea lui Saul" (Fapte 9). (Manuscris din sec. XII, Bodleiana, Oxford).

© - 2006

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

I.S.B.N.-10 973-616-068-8

PRECUVÂNTARE

"Nu-i om cel care are trup şi glas de om, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, ci acela cu suflet de om, cel cu simţăminte omeneşti", şi "nimic nu arată mai bine că cineva are suflet de om ca dragostea de cuvintele dumnezeieşti" (p. 7). În această adâncă deosebire între oameni, ne învaţă dumnezeiescul Hrisostom, se vădeşte de fapt felul în care îşi hrăneşte fiecare fiinţa – adevăratul om fiind numai "acela care, înainte de pâine, se hrăneşte cu cuvintele cele dumnezeieşti şi duhovniceşti" (p. 10). Căci, adevărată şi de nestrămutat este învăţătura Domnului: *"Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"* (Matei 4, 4).

Sfintele învăţăminte şi povăţuiri ale Marelui Părinte al Bisericii, cuprinse în cartea aceasta, se îndreaptă cu deosebire către cei care caută mai întâi să-şi hrănească duhul, la sfintele slujbe din biserici; dar sunt, totodată, deplânşi cei care îşi lasă sufletul să se topească de foame, trecând cu nepăsare pe lângă ospăţul duhovnicesc întins nouă de Dumnezeu mai ales la fiecare Sfântă Liturghie.

Pe cei care "nu vor să calce pragul sfântului locaş, îi aseamănă Sfântul Ioan, cu cei care rătăcesc departe de sfinţita turmă, departe de casa părintească", pierzându-şi astfel adesea "şi viaţa, şi libertatea", adică plătind cu "moartea lenevia lor". Căci, "departe de casa părintească – adică de sfântul locaş – şi de petrecerea de aici, dau de gurile ereticilor şi de limbile duşmanilor adevărului; iar aceştia, ca nişte ticăloşi şi hoţi, le fură podoaba credinţei şi-i îneacă iute... prin învăţăturile lor tulburi şi pline de miros urât" (p. 9).

Dar cei care se întăresc şi se desfată cu hrana dumnezeieştilor cuvinte în biserică devin răspunzători şi pentru fraţii lor, rătăcitori departe de adevăr şi primejduiţi sufleteşte: "Datoria voastră, a celor din biserică, este să vă îngrijiţi de mântuirea acelor fraţi!", îi previne Sfântul Ioan Gură de

Aur pe credincioşii dreptmăritori. Cu atât mai mare devine această sfântă îndatorire atunci când creştinii se împărtăşesc de atâtea minunate învăţături de suflet folositoare, precum sunt şi cele din cartea de faţă. Cel care se bucură de bunătăţile duhovniceşti – pe care ni le dăruieşte pururi în Biserică Hristos, Domnul nostru, prin harul Sfântului Său Duh – împlineşte astfel cuvântul Psalmistului, care spune: *"Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare"* (Ps. 118, 162). De altfel, Însuşi Domnul ne învaţă că *"asemenea este Împărăţia cerurilor cu o comoară ascunsă în ţarină"* (Matei 13, 44). Dar dacă nu-i atrage spre această dulce şi mântuitoare împărtăşire şi pe alţii, acela cade sub vină. Fiindcă, întreabă dumnezeiescul Gură de Aur: "Ce folos de lumină, dacă nu luminează celui ce stă în întuneric? Ce folos de la creştin, dacă nu câştigă pe nimeni şi nu-l aduce la virtute?" (p. 105).

Tâlcuirea de faţă, luminându-ne cereştile înţelesuri ale multor locuri din Sfânta Scriptură, parcă stăruie mai apăsat decât alte scrieri ale Sfântului Ioan Gură de Aur asupra copleşitoarei răspunderi pe care o are fiecare creştin dreptslăvitor faţă de semenii săi înstrăinaţi de Biserică.

De aceea, cu bucurie binecuvântând tipărirea acestui nou volum de preafolositoare scrieri, traduse şi tipărite acum în limba română, chemăm cu părintească dragoste, împreună cu Sfântul Ioan Gură de Aur, pe fiii şi fiicele Bisericii noastre: "Sunteţi puţini la număr, dar mulţi prin credinţa şi râvna voastră după Dumnezeu. După cum aluatul nu-i fără putere din pricina puţinătăţii, ci biruie datorită căldurii din el şi a puterii însuşirii lui, tot aşa şi voi, dacă voiţi, puteţi face pe mulţi să aibă aceeaşi râvnă ca şi voi" (p. 105).

La sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci, 2006.

ARHIEPISCOP AL BUCUREŞTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ŞI DOBROGEI,
LOCŢIITOR AL CEZAREEI CAPADOCIEI
ŞI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Despre schimbarea numelor[1]

Cuvântul I

1. Mai poate fi oare îndurat acest lucru? Mai poate fi oare îngăduit? Pe zi ce trece vin tot mai puțini oameni la biserică. Plin este orașul de oameni, și biserica este goală! Plină piața, teatrele și locurile de plimbare, iar casa lui Dumnezeu pustie! Dar, mai bine zis, dacă e să spun adevărul, pustiu este orașul de oameni, și plină biserica! Că nu trebuie să numim oameni pe cei din oraș și din piață, ci pe voi, cei din biserică! Nu pe cei trândavi, ci pe voi, cei râvnitori! Nu pe cei ce se dau în vânt după cele din lume, ci pe voi, care alegeți cele duhovnicești în locul celor pământești. Nu-i om cel care are trup și glas de om, ci acela cu suflet de om, cel cu simțăminte omenești. Nimic nu arată mai bine că cineva are suflet de om ca dragostea de cuvintele dumnezeiești; după cum nu-i altă dovadă și alt semn că cineva are suflet dobitocesc, de animal, ca disprețul aruncat cuvintelor dumnezeiești. Vrei să vezi că aceia care disprețuiesc predica dumnezeiască, prin acest dispreț și-au pierdut însușirea lor de om și, în același timp, și noblețea omenească? N-am să vă spun cuvântul meu; vă voi spune cuvânt profetic, care-mi întărește spusa, ca să vedeți că aceia care nu iubesc cuvintele duhovnicești nu pot fi nici oameni, ca să vedeți că pustiu e orașul de oameni. Marele glăsuitor Isaia, cel ce a văzut vedenii nemaivăzute, cel ce a fost învrednicit, fiind încă în trup, să vadă Serafimii, cel ce

1. P.G. 51, 113-124. (Când s-a citit pericopa: *"Iar Saul încă suflând amenințare și ucidere"*; și când toți se așteptau să țină o omilie la începutul capitolului al nouălea din Faptele Apostolilor. Chemarea lui Pavel este o dovadă a învierii).

a auzit acea cântare tainică[2], acela a intrat în cetatea iudeilor, în capitala cea cu mulți oameni, adică în Ierusalim, a stat în mijlocul pieței, tot poporul fiind în jurul lui. Vrând să arate că nu-i om cel ce nu ascultă cuvintele profetice, a strigat, zicând: *"Am venit, și nu era om; am strigat, și nu era cine să audă"*[3]. A grăit așa nu din pricină că nu erau în jurul lui oameni, ci din pricină că erau trândavi cei ce-l ascultau, și a adăugat: *"și nu era cine să audă"*, după ce spusese: *"Am venit, și nu era om"*. Prin urmare, erau oameni, dar erau socotiți ca și cum n-ar fi fost, căci nu-l ascultau pe profet. Pentru aceasta, când a venit și a văzut că nu era om, când a strigat și a văzut că nu era cine să audă, profetul își îndreaptă cuvântul către stihii și zice: *"Ascultă, cerule, ia aminte, pământule"*[4]. "Am fost trimis, le spune el, la oameni, la oameni care au minte! Dar pentru că n-au minte, nici simțire, de aceea grăiesc stihiilor celor fără de simțire, spre învinuirea celor cinstiți cu simțire, dar care nu se folosesc de cinstea dată lor!". La fel grăiește și un alt profet, Ieremia. Și acesta stătea tot în mijlocul mulțimii de iudei, tot în Ierusalim, și ca și cum n-ar fi fost nimeni înaintea lui, striga: *"Către cine voi grăi și mă voi mărturisi?"*[5].

– Ce spui, profete? Ai atâta mulțime înaintea ta, și te întrebi cui să-i grăiești?

– Da, răspunde Ieremia! Am în fața mea mulțime de trupuri, dar nu mulțime de oameni. E o mulțime de trupuri care n-au auz!

De asta a și adăugat profetul: *"Netăiate împrejur sunt urechile lor și nu pot să audă"*[6].

Vezi dar că toți acești profeți spun că oamenii nu-s oameni pentru că nu aud? Isaia zice: *"Am venit, și nu era om;*

2. Cf. Is. 6, 1-3.
3. Is. 50, 2.
4. Is. 1, 2.
5. Ier. 6, 10.
6. Ier. 6, 10.

am strigat, şi nu era cine să audă". Ieremia spune: *"Către cine voi grăi şi mă voi mărturisi!? Netăiate împrejur sunt urechile lor şi nu pot să audă*". Dacă profeţii spun că nu-s oameni cei din faţa lor pentru că nu ascultă cu râvnă cele spuse, ce vom spune noi despre cei care nu numai că nu ascultă, dar nici nu vor să calce pragul acestui sfânt locaş? Ce vom spune noi despre cei ce rătăcesc departe de această sfinţită turmă, despre cei ce sunt departe de această casă părintească, pe uliţe şi maldane, ca nişte copii leneşi şi obraznici? Da, copiii care părăsesc casa părintească rătăcesc departe de casă, afară, pe maidane, şi-şi pierd ziua cu jocuri de copii, de aceea astfel de copii îşi pierd adesea şi viaţa şi libertatea; iar dacă se întâmplă să cadă în mâinile unor ticăloşi, sau ale unor hoţi, adesea plătesc cu moartea lenevia lor. Acei ticăloşi îi prind, le iau podoabele de aur, iar pe copii îi îneacă în râu sau îi duc în ţări străine, dacă vor să se poarte cu ei mai omeneşte! În acest mod copiii îşi pierd libertatea. Tot aşa păţesc şi cei ce nu vin la biserică. Atunci când rătăcesc departe de casa părintească şi de petrecerea de aici, dau de gurile ereticilor şi de limbile duşmanilor adevărului; apoi aceştia, ca nişte ticăloşi şi hoţi, le fură podoaba de aur a credinţei şi-i îneacă iute; nu-i aruncă în râu, ci-i îneacă prin învăţăturile lor tulburi şi pline de miros urât.

2. Datoria voastră, a celor de aici, este să vă îngrijiţi de mântuirea acelor fraţi! Datoria voastră este să-i aduceţi iar la noi, chiar dacă se trag înapoi, chiar dacă se împotrivesc, chiar dacă strigă, chiar dacă se plâng! Această împotrivire a lor şi această lene a lor arată că au minte de copil! Voi, însă, îndreptaţi-le sufletul lor încă nedesăvârşit! Datoria voastră este să-i convingeţi să ajungă oameni! După cum nu-i putem numi oameni pe cei care fug de hrana omenească şi pasc cu dobitoacele iarbă şi ciulini, tot aşa nu putem numi om pe cel care urăşte hrana cea adevărată şi potrivită sufletului omenesc, hrana cuvintelor dumneze-

ieşti; nu putem numi om pe cel ce stă în adunări şi reuniuni lumeşti pline de ruşine şi paşte cuvinte nelegiuite. După mine, om nu-i numai acela care se hrăneşte cu pâine, ci acela care, înainte de pâine, se hrăneşte cu cuvintele cele dumnezeieşti şi duhovniceşti. Că aceasta face pe om o spune Hristos. Ascultă: *"Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"*[7].

Prin urmare, îndoită e hrana vieţii noastre: una mai puţin bună, alta mai bună. Pe aceasta mai cu seamă trebuie s-o căutăm, ca să ne hrănim şi sufletul, să nu-l lăsăm să se topească de foame. Datoria voastră e să faceţi să fie oraşul plin de oameni. Pentru că oraşul acesta mare şi cu mulţi oameni este pustiu de oameni, drept este să-i faceţi patriei acest dar: să-i aduceţi aici pe fraţii voştri, dându-le lor cele grăite aici. Pe cei care n-au fost la o masă îi facem să ia parte la ea nu numai când le lăudăm bucatele, ci şi când putem să le dăm ceva din bucatele de la masă. Aşa să faceţi şi voi. Şi din două, una se va întâmpla negreşit: sau îi veţi convinge să vină la biserică, sau îi veţi hrăni cu vorba voastră dacă stăruie în încăpăţânarea lor. Dar, mai bine spus, vor veni negreşit alci. Nu vor voi să se hrănească numai cu puţinele bucate aduse în dar, când pot să stea în toată voia la această masă părintească. Sunt încredinţat şi cred că veţi face aceasta! Aţi făcut-o, şi-o veţi face. Că eu n-am încetat să vă dau mereu acest sfat, iar voi sunteţi plini de toată cunoştinţa, sunteţi în stare să învăţaţi pe alţii.

Dar e timpul să vă întind masa mea sărăcăcioasă şi sărmană; pe dânsa e numai sărăcie, dar am o mâncare minunată, pofta voastră, a celor ce mă ascultaţi. Nu numai mâncărurile scumpe fac plăcută masa, ci şi pofta celor de la masă. O masă îmbelşugată pare masă de rând dacă oaspeţii nu vin la ea flămânzi. Un înţelept, dându-şi seama că o masă bogată nu se judecă după felul mâncărurilor, ci

7. Matei 4, 4.

după pofta comesenilor, grăieşte aşa: *"Sufletul sătul batjocoreşte fagurii, iar sufletului celui flămând i se par dulci şi cele amare"*[8]. Nu se schimbă mâncărurile puse pe masă, ci foamea înşală simţurile mesenilor. Dacă cele amare par dulci comesenilor din pricina poftei de mâncare, cu atât mai mult vor părea bogate mâncărurile cele sărăcăcioase. De aceea şi eu, cu toate că sunt aşa de sărac, totuşi imit pe cei ce dau mese bogate şi vă chem la masa mea la fiecare slujbă. Fac asta nu pentru că sunt încredinţat că sunt bogat, ci pentru că îmi dă curaj ascultarea voastră.

3. V-am plătit toată datoria ce-o aveam pentru tălmăcirea titlului cărţii Faptelor Apostolilor. Firesc ar fi fost să încep şi tâlcuirea începutului cărţii şi să spun ce înseamnă cuvintele: *"Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre cele ce a început Iisus a face şi a învăţa"*[9]. Dar Pavel nu mă lasă să mă folosesc de rânduiala aceasta firească. Îmi cheamă cuvântul spre el şi spre faptele lui mari. Doresc să-l văd plecat în Damasc; legat nu cu lanţ de fier, ci cu glasul Stăpânului. Doresc să văd prins acest peşte mare, care a învolburat întreaga mare, care a ridicat împotriva Bisericii mii şi mii de valuri. Doresc să-l văd prins nu cu undiţa, ci cu cuvântul Stăpânului. După cum pescarul stă pe o stâncă înaltă şi ţine sus varga undiţei, dându-i drumul de sus cârligului undiţei, în apă, tot aşa şi Stăpânul nostru, Care ne-a arătat această pescuire duhovnicească, stând în ceruri ca pe o stâncă înaltă, a slobozit de sus, ca pe un cârlig de undiţă, glasul care a spus: *"Saule, Saule, pentru ce Mă prigoneşti?"*[10]. Aşa a prins acest peşte mare. Şi ceea ce s-a întâmplat cu peştele pe care l-a prins Petru la porunca Stăpânului[11], aceea s-a întâmplat şi cu acesta. Şi în gura acestui peşte s-a găsit un statir; era statir, dar era fals; avea râvnă,

8. Prov. 27, 7.
9. Fapte 1, 1.
10. Fapte 9, 4.
11. Cf. Matei 17, 27.

dar nu după cunoştinţă[12]. Pentru aceea, Dumnezeu i-a dăruit lui cunoştinţă şi l-a făcut ban bun. Iar ceea ce se întâmplă cu peştii prinşi, aceea s-a întâmplat şi cu el. După cum peştii orbesc îndată ce sunt traşi din apă, tot aşa şi Pavel, cum a înghiţit undiţa şi a fost tras afară, a şi orbit. Dar orbirea lui l-a făcut să vadă întreaga lume. Pe acestea toate doresc să le văd. Dacă am fi în război cu barbarii, iar duşmanii ne-ar face mii şi mii de greutăţi pe câmpul de bătălie, dar mai pe urmă, pe neaşteptate, împăratul nostru ar aduce în oraş, legat, pe generalul barbarilor, pe generalul care ne-a făcut atâtea necazuri, care a tulburat toată viaţa noastră, care a umplut totul de frământare şi nelinişte, care ameninţa că are să dărâme şi să dea foc oraşului şi să ne ducă în robie, oare n-am ieşi toţi să privim, cu femei şi cu copii? Şi acum, când s-a pornit război împotriva Bisericii, când iudeii au tulburat şi au amestecat totul şi au uneltit mult împotriva tăriei Bisericii, când Pavel era căpetenia duşmanilor, când el făcea şi spunea mai mult decât toţi, când el tulbura şi amesteca totul, şi când pe el l-a legat Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul nostru, şi l-a adus rob pe el, care răsturna totul, nu vom ieşi oare cu toţii să privim şi să-l vedem adus prizonier? Săltau atunci şi îngerii din ceruri văzând că-i adus legat! Nu săltau numai pentru că-l vedeau legat, ci şi pentru că se gândeau la oamenii pe care avea să-i dezlege el de legături. Nu săltau pentru că-l vedeau dus de mână, ci pentru că se gândeau la oamenii pe care avea să-i ducă el de mână de la pământ la cer. Se bucurau nu pentru că-l vedeau orbit, ci pentru că se gândeau la aceia pe care avea să-i scoată el din întuneric. "Mergi, i-a spus Hristos atunci, mergi la neamuri! Scapă pe oameni de-ntuneric, mută-i în Împărăţia dragostei lui Hristos". De asta am lăsat începutul cărţii Faptelor Apostolilor şi mă grăbesc să ajung la jumătatea ei. Pavel şi dorul de Pavel m-au silit

12. Cf. Rom. 10, 2.

să fac această săritură. Pavel şi dorul de Pavel! Iertaţi-mă! Dar, mai bine spus, nu zic: iertaţi-mă!, ci: imitaţi-mi dragostea aceasta! Se cade să-şi ceară iertare cel care are-n suflet dragoste păcătoasă. Dar cel care iubeşte aşa cum iubesc eu, acela să se împodobească cu dragostea lui, să facă părtaşi pe mulţi dorului său, să facă mii şi mii de îndrăgostiţi de Pavel.

Dacă aş fi mers cu tălmăcirea cărţii la rând şi cu metodă, să fi vorbit mai întâi de cele de la început şi aşa să ajung la cele de la mijloc, n-aş fi ajuns îndată la mijloc fără să las începutul. Dar pentru că legea părinţilor ne porunceşte să închidem cartea Faptelor după Cincizecime, pentru că o dată cu terminarea sărbătorii se termină şi cititul ei, m-am temut ca nu cumva, ocupându-mă şi stăruind asupra începuturilor cărţii, şirul tălmăcirii să mă depărteze de dorinţa mea. De aceea am lăsat începutul cărţii; păstrând însă la urmă, ca pe un cap, începutul cărţii, v-am poruncit să rămâneţi şi să staţi la începutul căii. Nădăjduiesc ca, după trecerea Cincizecimii, să vorbesc şi de celelalte, o dată ce am vorbit de începutul cărţii. Nimeni nu mă va învinui că am făcut un lucru nelalocul lui; chiar nevoia înşiruirii acestor cuvântări mă va scăpa de această învinuire. De aceea am şi trecut de la începutul cărţii la mijlocul ei. Dacă aş fi mers la tâlcuirea cărţii după rânduială, n-aş fi ajuns la Pavel, ci textul ar fi biruit limba mea şi mi-ar fi închis uşile. Vă voi lămuri aceasta cu ajutorul cuvintelor de la începutul cărţii, chiar dacă lucrul acesta este lămurit de pe acum.

4. Dacă numai citirea şi tălmăcirea titlului cărţii ne-a luat jumătate din vremea Cincizecimii, atunci, cât timp ne-ar fi trebuit ca să ajungem să vorbim despre Pavel de am fi intrat în noianul acestei cărţi de la început şi am fi încercat să vorbim despre ea? Dar mai bine să încerc să lămuresc spusele mele chiar cu ajutorul cuvintelor de la începutul cărţii. *"Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre toate..."*[13].

13. Fapte 1, 1.

Câte probleme credeţi că nu pun aceste cuvinte? Întâi: pentru ce aminteşte de cartea lui cea dintâi? A doua: pentru ce o numeşte *cuvânt*, şi nu Evanghelie?, cu toate că Pavel, vorbind de Luca, o numeşte Evanghelie, grăind aşa: *"A cărui laudă întru Evanghelie este prin toate Bisericile"*[14]. A treia: pentru ce a spus: *"Despre toate cele ce a făcut Iisus"*? Dacă Ioan, ucenicul pe care-l iubea Hristos, ucenicul care s-a bucurat de atâta îndrăznire, care a fost învrednicit să stea pe pieptul acela sfânt[15], care a scos de acolo izvoarele Duhului; dacă acesta n-a îndrăznit să spună aşa, ci vorbeşte cu atâta grijă, spunând: *"De s-ar fi scris una câte una toate câte a făcut Iisus, socotesc că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris"*[16], pentru ce Luca a îndrăznit să spună: *"Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre toate câte a făcut Iisus"*? Oare de mică însemnătate pare a fi întrebarea aceasta? În Evanghelie spune: *"Prea puternice Teofile"*[17]; numele lui Teofil este însoţit de laudă. O astfel de laudă nu se spune fără rost despre sfinţi. În parte, am arătat altă dată că în Scriptură nu-i pusă nici o iotă, nici o cirtă fără scop. Deci, dacă începutul Faptelor Apostolilor pune atâtea probleme, oare cât timp nu ne-ar fi trebuit să vorbim de toate cele ce urmează după cuvintele de la început? De aceea, am fost silit să le las la o parte pe acestea ca să pot ajunge la Pavel.

Dar poate că cineva m-ar întreba:

– Pentru ce nu deslueşti înţelesul problemelor pe care le pun cele dintâi cuvinte din Faptele Apostolilor?

– Vreau să vă obişnuiesc să nu vă dau hrana mestecată gata; vreau să dezlegaţi voi singuri unele din înţelesurile Scripturii. Fac şi eu ce fac porumbiţele. Atâta vreme cât puii lor stau în cuib, ele îi hrănesc din gură; când puii pot

14. 2 Cor. 8, 18.
15. Cf. Ioan 13, 25; 21, 20.
16. Ioan 21, 25.
17. Luca 1, 3.

ieşi din cuib, când văd că li s-au întărit aripile, nu mai fac aşa, ci aduc grăuntele în cioc şi îl arată; când puii se aşteaptă să vină mai aproape, atunci mamele dau drumul hranei jos şi poruncesc puilor să o culeagă ei de acolo. Aşa fac şi eu: Am luat în gură hrana cea duhovnicească, v-am chemat ca şi cum aş fi vrut să vă dau şi dezlegarea; dar când v-aţi apropiat, când aşteptaţi să o primiţi, am lăsat-o să cadă, ca să descoperiţi voi singuri gândurile ei. De asta am lăsat deoparte începutul şi ne-am grăbit la Pavel.

Voi spune nu numai cât a fost de util Pavel Bisericii, ci şi cât a vătămat-o. Aveţi nevoie şi de acest cuvânt. Voi spune că a uneltit împotriva predicării Evangheliei, că s-a războit cu Hristos, că a prigonit pe Apostoli; că dispreţuia pe cei ce luptau împotriva lui, că a adus necazuri Bisericii mai mult decât toţi. Dar nimeni să nu se ruşineze când aude acestea despre Pavel. Acestea nu-i sunt învinuiri, ci motiv de laudă. Nu se cuvine să fie învinuit unul care a fost mai întâi rău şi apoi a ajuns bun, ci cel care a fost mai întâi vrednic şi apoi a ajuns rău. Lucrurile se judecă după sfârşitul lor. De-ar suferi căpitanii de corăbii mii şi mii de naufragii, nu-i vorbim de rău dacă, atunci când se întorc în port, aduc corabia plină cu încărcătură, pentru că sfârşitul călătoriei acoperă cele trecute. Tot aşa şi cu atleţii: de-ar fi fost înfrânţi mai înainte de mii şi mii de ori, nu-i lipsim de laudele biruinţei, din pricina înfrângerilor de mai înainte, dacă învinge în luptă când se dă cununa. Să facem aşa şi cu Pavel. Şi el a suferit mii şi mii de naufragii, dar când a fost să aducă corabia în port, a dus-o plină de încărcătură. După cum lui Iuda nu i-a folosit la nimic faptul că a fost mai înainte ucenic, dacă a ajuns apoi vânzător, tot aşa şi Pavel, întru nimic n-a fost vătămat că a fost mai înainte prigonitor, dacă mai târziu a ajuns evanghelist. Acestea sunt laude pentru Pavel! Şi aceasta nu pentru că a voit să dărâme Biserica, ci pentru că el însuşi a ridicat-o iarăşi. Nu pentru că a prigonit cuvântul, ci pentru că el însuşi l-a răspândit. Nu pentru că a dus război

Apostolilor, nu pentru că a risipit turma, ci pentru că el însuşi, mai pe urmă, a strâns-o la un loc.

5. Poate fi un lucru mai minunat decât acesta? Lupul a ajuns păstor. Cel care bea sângele oilor nu conteneşte să-şi verse sângele lui pentru mântuirea oilor. Vrei să vezi că bea sângele oilor, că gura lui era plină de sânge? *"Iar Saul, încă suflând ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului..."*[18]. Dar acesta, care sufla ameninţare şi ucidere, acesta, care vărsa sângele sfinţilor, acesta şi-a vărsat sângele lui pentru sfinţi! *"Ca om*, spune el, *m-am luptat cu fiarele în Efes"*[19]. Şi iarăşi: *"În fiecare zi mor"*[20]. Şi iarăşi: *"Socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere"*[21]. Şi spunea acestea cel ce era de faţă când se vărsa sângele lui Ştefan, când (el însuşi) încuviinţa uciderea lui[22]. Ai văzut că lupul a ajuns păstor? Oare mai înainte de asta nu vă ruşinaţi când auzeaţi că Pavel a fost prigonitor, hulitor, ocărâtor? Ai văzut că vina de mai înainte i-a făcut lauda mai mare? Nu vă spuneam eu la slujba de mai înainte că minunile de după răstignire au fost mai mari decât cele de dinainte de răstignire? Nu v-am dovedit asta şi cu minunile Apostolilor, şi cu dragostea lor de Hristos? Nu vă spuneam că Hristos, înainte de răstignire, învia morţii cu porunca, iar mai târziu doar umbrele robilor Săi făceau asta? Nu vă spuneam că înainte de răstignire Hristos făcea minuni cu porunca, iar după răstignire robii Lui au făcut minuni mai mari folosind numele Lui? Nu vă spuneam că duşmanilor Apostolilor le-a fost zguduită conştiinţa? Nu vă spuneam că au biruit toată lumea, că au fost mai mari minunile de după răstignire decât cele de dinaintea răstignirii?

18. Fapte 9, 1.
19. 1 Cor. 15, 32.
20. 1 Cor. 15, 31.
21. Rom. 8, 36.
22. Cf. Fapte 8, 1; 22, 20.

Cuvântul ce-l rostesc eu astăzi e frate cu acela de atunci. Poate fi oare o minune mai mare ca minunea cu Pavel? Nu! Pe când trăia Hristos, şi Petru s-a lepădat de El. Dar Pavel L-a mărturisit după ce a murit Hristos. Minune mai mare a fost atragerea şi întoarcerea cugetului lui Pavel la Hristos decât învierea morţilor cu umbrele Apostolilor. Acolo firea se supunea şi nu se împotrivea celui ce poruncea; aici însă, cugetul, voia cea liberă a lui Pavel era stăpână să se supună sau să nu se supună. De aici se vede că mare a fost puterea Celui ce l-a convins pe Pavel. E cu mult mai mare lucru să schimbi voinţa cuiva decât să-i îndrepţi firea. Deci, minune mai mare a fost venirea lui Pavel la Hristos, după răstignirea şi îngroparea Sa, decât toate celelalte minuni. Hristos l-a lăsat pe Pavel să-şi arate toată vrăjmăşia şi apoi l-a chemat, tocmai pentru ca să facă neîndoielnică dovada învierii şi cuvântul Evangheliei. Petru, poate, ar fi putut fi bănuit vorbind de Hristos. Unul din cei neruşinaţi ar fi putut spune ceva. Am spus: "unul din cei neruşinaţi", pentru că şi Petru este dovada vădită a învierii. Că şi Petru s-a lepădat de El mai înainte, şi s-a lepădat cu jurământ, totuşi mai pe urmă L-a mărturisit şi şi-a dat sufletul lui pentru El. Dacă Hristos n-ar fi înviat, Petru, care se lepădase de El pe când trăia, n-ar fi îndurat mii de primejdii de moarte ca să nu se lepede de El după ce murise! De aceea şi Petru este o dovadă vădită a învierii. Totuşi, cei neruşinaţi ar fi putut spune că Petru a propovăduit învierea lui Hristos tocmai pentru că a fost ucenicul Lui, pentru că a stat cu El la masă, că a fost împreună cu El vreme de trei ani, pentru că s-a bucurat de învăţătura Lui. Dar când vezi că Pavel, care nu L-a văzut, care nu L-a auzit, care nu a luat parte la învăţătura Lui, care l-a purtat război după răstignirea Lui, care a ucis pe cei ce credeau în El, care amesteca şi tulbura totul, când vezi că acesta s-a schimbat pe neaşteptate, când vezi că acesta, prin ostenelile lui pentru predicarea

Evangheliei, a întrecut pe toţi prietenii lui Hristos, te întreb: ce pretext mai fără de ruşine ai să nu crezi în învierea lui Hristos? Dacă n-a înviat Hristos, te întreb, cine l-a atras, cine l-a adus la Hristos pe omul acesta aşa de crud şi neomenos, pe omul acesta aşa de înverşunat şi de sălbatic? Spune-mi, iudeule, cine l-a convins pe Pavel să vină la Hristos? Petru? sau Iacov? sau Ioan? Dar toţi aceştia se temeau de Pavel, se cutremurau de el! Nu numai înainte, ci şi când le era prieten, când Barnaba l-a luat de mână şi l-a dus în Ierusalim[23], şi atunci încă se mai temeau să se apropie de el[24]. Războiul se terminase, dar frica stăruia în Apostoli. Ar fi îndrăznit oare Apostolii să-l convingă pe Pavel pe când le era potrivnic şi duşman, când ei se temeau de el şi după ce se împăcase cu ei? Ar fi îndrăznit ei, oare, să se ducă la el, să stea înaintea lui, să-i vorbească, într-un cuvânt, să se arate lui? Nu, asta-i cu neputinţă! Schimbarea lui Pavel nu-i faptă omenească, ci faptă a harului dumnezeiesc! Dacă Hristos a rămas mort, după cum spuneţi voi, iudeilor, şi dacă venind ucenicii L-au furat, pentru ce atunci s-au făcut minuni mai mari după răstignirea Lui? Pentru ce s-a arătat mai mare puterea Lui? Nu numai că a schimbat pe duşman, pe căpetenia luptei voastre – deşi, chiar dacă ar fi făcut numai asta, şi aceasta, adică să ia rob pe duşman şi pe vrăjmaş, ar fi fost semn foarte mare al puterii Lui –, nu numai că a făcut aşa, ci şi altceva mai mult decât aceasta. Nu numai că l-a schimbat, dar l-a făcut aşa de mult al Său, aşa de mult l-a atras spre dragostea Sa, că i-a încredinţat toate lucrurile Bisericii – *"Vas ales Îmi este acesta,* spune El, *ca să-Mi poarte numele Meu înaintea neamurilor şi a regilor"*[25] – că l-a înduplecat să se ostenească mai mult decât Apostolii pentru Biserica împotriva căreia luptase mai înainte.

23. Cf. Fapte 9, 27.
24. Cf. Fapte 9, 26.
25. Fapte 9, 15.

6. Vrei să vezi cât l-a schimbat, cât Şi l-a apropiat, cât l-a atras, şi că l-a pus alături de cei dintâi prieteni ai Lui? Nici unui om n-a vrut Hristos să-i spună atâtea taine câte i-a spus lui Pavel.

– De unde ştim asta?

– O spune însuşi Pavel: *"A auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cade omului să le grăiască"*[26]. Ai văzut de câtă dragoste s-a bucurat vrăjmaşul şi duşmanul? De aceea, trebuie să vă spun viaţa lui de mai înainte, pentru că ea ne arată şi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, şi puterea Lui. Iubirea Lui de oameni, că a voit să mântuie şi să atragă la El pe cel ce săvârşise atâtea rele; puterea, pentru că a putut ceea ce a voit. Sufletul mare al lui Pavel îl arată şi faptul că nu făcea nimic din duh de ceartă, nici nu era stăpânit de slava deşartă, ca iudeii, ci aprins de râvnă; e drept, nu dreaptă, dar râvnă. Asta o şi striga, însuşi zicând: *"Dar am fost miluit, pentru că am făcut-o neştiind, în necredinţă"*[27]. Uimit de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, spunea: *"Ca în mine mai întâi să arate Hristos toată îndelunga Lui răbdare, ca pildă celor ce au să creadă în El spre viaţa veşnică"*[28]. Iar în altă parte spunea: *"Lucrarea puterii Lui a arătat-o mai cu seamă în noi, cei ce credem"*[29]. Ai văzut că viaţa de mai dinainte a lui Pavel a arătat şi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, şi puterea Lui, dar a arătat şi integritatea sufletului său? Astfel, în Epistola către Galateni, spre a le dovedi că nu s-a schimbat prin oameni, ci prin puterea lui Dumnezeu, a spus: *"Dacă aş plăcea oamenilor, n-aş mai fi rob al lui Hristos"*[30].

– Dar de unde se vede, Pavele, că nu spre a plăcea oamenilor ai trecut să predici pe Hristos?

26. 2 Cor. 12, 4.
27. 1 Tim. 1, 13.
28. 1 Tim. 1, 16.
29. Efes. 1, 19.
30. Gal. 1, 10.

Despre schimbarea numelor[1]

Cuvântul II

1. Ce-ar trebui să fac azi? Când văd că sunteţi atât de mulţi, mă tem să vorbesc mult. Da, când predica se întinde mai mult, vă văd obosiţi, plictisiţi, iar oboseala pricinuită de plictiseală vatămă ascultarea cu luare-aminte a predicii. Un ascultător care n-are sufletul liniştit nu poate urmări cu râvnă cele spuse.

Văzând deci, după cum am spus, atâta mulţime de lume, mă tem să vorbesc mult; totuşi, gândindu-mă la dorul vostru, mi-e teamă să scurtez cuvântul. Cel însetat nu duce cu bucurie la buze sticla dacă n-o vede plină mai întâi. Chiar dacă n-are s-o bea toată, tot plină doreşte s-o vadă. De aceea, nu ştiu cum să-mi fac predica. Aş vrea să vorbesc scurt, ca să pun capăt oboselii voastre, dar aş vrea să vorbesc şi mult, ca să satur dorul vostru. Adeseori am făcut şi una şi alta, dar niciodată n-am scăpat de vină. Da, ştiu, adesea am căutat să vă cruţ terminând cuvântul înainte de sfârşit, dar au strigat împotriva mea cei cu sufletul nesăturat, cei care beau necontenit din apa cea dumnezeiască şi niciodată nu se satură: *"Fericiţi aceia care flămânzesc şi însetează de dreptate"*[2]. Temându-mă de aceştia, am vorbit iarăşi mai departe, lungind mult predica; dar şi aşa mi-am găsit ponos. Într-adevăr, întâlnindu-mă cu cei cărora le plac predicile scurte, m-au rugat să ţin seamă de

1. P.G. 51, 124-132. (Către cei ce se plâng că sunt prea lungi predicile şi către cei ce se supără din pricină că sunt prea scurte; despre numele Saul şi Pavel; şi pentru ce a fost numit Adam cel dintâi om; că acest nume i-a fost spre bine şi de folos; şi către cei nou-luminaţi).

2. Matei 5, 6.

neputința lor și să scurtez predica. Deci, când vă văd obosiți, zoresc cuvântul spre tăcere; dar când văd că nu plecați, cu toată oboseala voastră, ci sunteți gata să mergeți mai departe, mă cuprinde dorința să-mi țin treaz cuvântul. *"Strâmt îmi este din toate părțile"*[3]. Cel silit să slujească la un singur stăpân și unei singure voințe poate sluji cu ușurință stăpânului, și nu greșește; eu, însă, am mulți stăpâni și sunt silit să slujesc la atât de mult popor cu felurite voințe. N-am spus asta pentru că mi-e grea robia – Doamne ferește! –, nici pentru că vreau să fug de sub stăpânirea voastră. Nimic nu îmi este mai scump ca această robie. Nu se mândrește împăratul cu diadema și purpura lui atâta cât mă mândresc eu cu robia dragostei voastre. Împărăției aceleia îi urmează moartea; robiei acesteia, însă, dacă se împlinește bine, îi urmează Împărăția cerurilor. *"Fericită este acea slugă credincioasă și înțeleaptă pe care a pus-o domnul ei să dea celor dimpreună cu ea slugi măsura de grâu! Amin zic vouă, peste toate averile sale o va pune"*[4].

Ai văzut cât de mare este câștigul robiei acesteia când se face cu râvnă? Robul este pus peste toate averile stăpânului. Nu fug de robie! Împreună cu Pavel robesc. Că și acela spune: *"Nu ne propovăduim pe noi înșine, ci pe Iisus Hristos, Domnul, iar noi înșine suntem slugile voastre pentru Iisus"*[5]. Dar pentru ce vorbesc eu de Pavel? Dacă Cel care, Dumnezeu fiind în chip, S-a golit pe El Însuși luând chip de rob pentru robi[6], ce mare lucru dacă eu, robul, m-am făcut rob celor împreună cu mine rob? N-am spus asta ca să scap de stăpânirea voastră, ci ca să-mi cer iertare dacă nu pot întinde masă pe măsura voinței tuturor. Dar, mai bine spus, să faceți ceea ce am să vă spun acum. Voi, care

3. Ist. Sus. 21.
4. Luca 12, 42-43.
5. 2 Cor. 4, 5.
6. Cf. Filip. 2, 6-7.

nu vă puteţi sătura niciodată, ci flămânziţi şi însetaţi de dreptate, voi, care doriţi predici lungi, îngăduiţi-mi, pentru slăbiciunea fraţilor voştri, să scurtez măsura obişnuită a predicilor! Iar voi, cărora vă plac predicile scurte, voi, cei mai slabi, răbdaţi, pentru fraţii voştri cei nesătui, puţină osteneală! Purtaţi-vă unii altora sarcinile şi împliniţi aşa legea lui Hristos[7]. Nu vedeţi pe atleţii olimpici că stau în mijlocul stadionului, că stau la amiază ca într-un cuptor în arenă şi razele soarelui le ard trupurile goale? Ca nişte statui de aramă rezistă soarelui, prafului şi năduşelii numai ca să li se împletească frunze de dafin în jurul capului lor, cel atât de chinuit! Răsplata ascultării voastre, a ascultării predicii, nu-i o cunună de dafin, ci cununa dreptăţii! Eu nu vă ţin aici până la amiază! Nu, din pricina trândăviei voastre vă slobozesc chiar la începutul zilei. Aerul e încă rece, nu-i încălzit de razele soarelui. Nu vă poruncesc să staţi cu capetele goale în arşiţa soarelui, ci vă aduc sub acest minunat acoperiş; mă gândesc să vă dau toată uşurarea şi tihna, şi sub acoperişul acesta, şi în alt chip, pentru ca să puteţi asculta în linişte predica. Să nu fim mai molatici decât copiii noştri care merg la şcoală. Şcolarii nu îndrăznesc să se ducă acasă înainte de amiază; copiii care abia au fost înţărcaţi, care abia au părăsit sânul mamei, care n-au împlinit încă cinci ani, dovedesc o minunată răbdare, cu tot trupul lor plăpând şi tânăr; de e zăduf, de le e sete, de-i supără orice altceva, rabdă până la amiază; se chinuie, dar rămân în şcoală. Dacă nu vrem să imităm pe un altul, atunci să-i imităm pe acei mici copii şi noi, bărbaţii care am ajuns la măsura vârstei. Dacă nu putem asculta cuvintele despre virtute, cine va putea să ne creadă că îndurăm ostenelile pentru virtute? Dacă stăm atât de nepăsători la predică, de unde să ştim că suntem treji la fapte? Dacă lăsăm nefăcut ce-i mai uşor, cum vom isprăvi ce-i mai greu?

7. Cf. Gal. 6, 2.

– Dar mare e strâmtorarea aici şi mare sila!

– Ascultă, însă! *"Cei silnici răpesc Împărăţia cerurilor"*[8]; şi: *"Strâmtă şi îngustă este calea care duce la viaţă"*[9]. Aşadar, pentru că mergem pe o cale strâmtă şi îngustă, trebuie să ne strâmtorăm şi noi şi să ne strângem, ca să putem merge pe calea cea strâmtă şi îngustă. Cel ce se lăbărţează nu poate merge cu uşurinţă pe calea cea strâmtă. Asta o poate face numai cel ce se strânge, cel ce se strâmtorează, cel ce se subţiază.

2. Nu despre lucruri fără însemnătate avem să vorbim astăzi! Am să vă vorbesc despre o problemă pe care am început-o ieri, dar n-am dezlegat-o din pricina spuselor mele multe.

– Dar despre ce problemă era vorba?

– Despre punerea numelor. Despre numele pe care le-a pus Dumnezeu sfinţilor. Dacă auzi de aceasta, lucrul ţi se pare fără importanţă; dar dacă îl cercetezi cu de-amănuntul, vezi că punerea numelor are în ea comoară de gânduri. Şi pământul aurifer din mine este în ochii necunoscătorilor doar pământ, şi nimic altceva; dar în ochii cunoscătorilor este aur, căci ochii lor cunosc noblețea acestui pământ; îl supun probei focului şi scot la iveală bogăţia lui. Tot aşa şi cu dumnezeieştile Scripturi. Cei care citesc cu nepăsare cuvintele Scripturii le socotesc simple cuvinte, şi nimic mai mult; dar cei care se uită la ele cu ochii credinţei, ca aurarii cu uneltele meseriei lor, şi le probează cu focul Duhului văd cu uşurinţă tot aurul lor.

Dar cum am ajuns noi la problema punerii numelor? Că nu întâmplător am ajuns să vorbesc de ea şi să fiu învinuit de stângăcie. Dorisem să vorbesc de faptele mari ale lui Pavel, cu prilejul citirii Faptelor Apostolilor, şi atinsesem începutul istoriei lui Pavel. Am găsit că istoria lui Pavel avea acest început: *"Iar Saul, încă suflând ameninţare şi ucidere*

8. Matei 11, 12.
9. Matei 7, 14.

împotriva ucenicilor Domnului"[10]. Pe voi v-a tulburat îndată schimbarea numelui lui Pavel. Într-adevăr, în toate epistolele şi chiar la începuturile lor l-am găsit numit Pavel, nu Saul. Şi am văzut apoi că această schimbare de nume s-a făcut nu numai la Pavel, ci şi la mulţi alţii. Astfel, Petru se numea mai înainte Simon[11]; Iacov şi Ioan, fiii lui Zevedeu, au fost numiţi mai pe urmă fiii tunetului[12]; şi în Vechiul Testament se poate vedea că a avut putere asupra unora acest obicei. Astfel, Avraam se numea mai înainte Avram, după aceea s-a numit Avraam[13]; Sarra s-a numit mai întâi Sara, apoi a fost numită Sarra[14], iar Iacov a primit în urmă numele de Israel[15]. Nu mi s-a părut cu cale să trec cu nepăsare pe lângă o comoară aşa de mare de nume. Se întâmplă ca şi unele căpetenii lumeşti să aibă două nume. Iată, de pildă: *"Lui Felix i-a urmat Porcius Festus"*[16]; şi iarăşi: *"Care era împreună cu proconsulul Sergius Paulus"*[17]; iar cel care a dat pe Hristos iudeilor se numea: Ponţiu Pilat[18]. Dar nu numai căpetenii lumeşti au avut două nume, ci de multe ori şi soldaţi; chiar oameni cu o viaţă de rând au primit două nume datorită unor împrejurări şi pricini. Dar noi n-avem nici un folos să cercetăm pricinile pentru care s-au numit aşa. Însă când Dumnezeu dă nume cuiva, trebuie să ne dăm toată silinţa ca să găsim pricina. Dumnezeu nu obişnuieşte să spună sau să facă ceva la întâmplare şi fără de rost, ci fiecare lucru, cu înţelepciunea potrivită lui.

10. Fapte 9, 1.
11. Cf. Ioan 1, 42; Marcu 3, 16.
12. Cf. Marcu 3, 17.
13. Cf. Fac. 17, 5.
14. Cf. Fac. 17, 15.
15. Cf. Fac. 32, 28.
16. Fapte 24, 27.
17. Fapte 13, 7.
18. Cf. Matei 27, 2.

– Pentru ce, deci, Pavel se numea Saul când prigonea Biserica, şi a primit numele de Pavel când a crezut?

– Unii spun că se numea Saul când tulbura, când răvăşea şi amesteca totul, când cutremura Biserica, tocmai de la aceea că tulbura Biserica[19]; dar când s-a depărtat de nebunia aceea, când n-a mai tulburat Biserica şi a pus capăt războiului, când a încetat prigoana, s-a numit Pavel, pentru că a încetat prigoana[20]. Dar explicaţia aceasta e greşită, nu-i adevărată. V-am făcut-o cunoscută, ca să nu vă lăsaţi înşelaţi de explicaţii neîntemeiate. Mai întâi, părinţii i-au pus numele de Saul; iar ei nu erau profeţi ca să prevadă viitorul. Apoi, dacă s-a numit Saul pentru că a cutremurat şi a tulburat Biserica, ar fi trebuit să lepede acest nume îndată ce a încetat de a o mai tulbura. Însă noi îl vedem că nu mai tulbură Biserica şi nu-şi leapădă numele, ci se numeşte mai departe Saul. Şi ca să nu credeţi că vă spun acestea ca să vă înşel, vă voi istorisi lucrurile de la început:

"Şi l-au scos afară pe Ştefan, spune Scriptura, *şi-l loveau cu pietre. Iar martorii şi-au pus hainele lor la picioarele unui tânăr numit Saul"*[21]. Şi iarăşi: *"Şi Saul se învoise la uciderea lui"*[22]. Iar în altă parte: *"Şi Saul pustia Biserica intrând prin case, târând bărbaţi şi femei"*[23]. Şi iarăşi: *"Iar Saul, suflând încă ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului"*[24]. Şi iarăşi: *"A auzit un glas zicându-i: "Saule, Saule, pentru ce Mă prigoneşti?"*[25]. Ar fi trebuit ca de acum să lepede numele de Saul, pentru că nu mai prigoneşte

19. Numele: Saul – Σαῦλος e înrudit etimologic cu σάλος, care înseamnă cutremur, tulburare, şi cu verbul σαλεύω a cutremura, a tulbura.

20. Şi aici explicarea numelui de Pavel e dată tot etimologic: Παῦλος, vine de la παῦλα. care înseamna încetare, de la παύω, a înceta.

21. Fapte 7, 58.

22. Fapte 8, 1.

23. Fapte 8, 3.

24. Fapte 9, 1.

25. Fapte 9, 4.

Biserica. Dar ce s-a întâmplat? S-a lepădat îndată? Deloc! Iar aceasta se vede din cele ce voi spune. Uitați-vă: *"S-a sculat Saul de la pământ; dar, deși avea ochii deschiși, nu vedea pe nimeni"*[26]. Și iarăși: *"Și a zis lui Anania Domnul: "Mergi pe ulița care se cheamă Dreaptă și vei găsi în casa lui Iuda pe un om din Tars, cu numele Saul"*[27]. Și iarăși: *"Intrând Anania a spus: "Saule frate, Domnul, Cel care ți S-a arătat ție pe cale, m-a trimis ca să-ți recapeți vederea"*[28]. Apoi a început să predice și să tulbure pe iudei[29]. Și nici acum nu și-a schimbat numele, ci se numea încă Saul. *"Și s-a făcut cunoscut lui Saul,* spune Scriptura, *vicleșugul iudeilor"*[30]. Oare numai până acum și-a păstrat numele de Saul? Deloc! Că spune mai departe Scriptura: *"A fost foamete și au hotărât ucenicii să trimită în Ierusalim ajutoare sfinților. Și au trimis ajutoarele prin mâna lui Barnaba și a lui Saul"*[31]. Iată-l că slujește sfinților, și încă se numește Saul! În afară de asta! Barnaba a venit în Antiohia, și văzând harul lui Dumnezeu și că era mulțime mare acolo, s-a dus în Tars ca să-l caute pe Saul[32]. Iată-l că întoarce la credință pe mulți, și tot Saul se numește. Și iarăși: *"Și erau în Biserica din Antiohia profeți și învățători: Barnaba și Simeon, care se numea Niger, Luciu Cirinul, Manain, care fusese crescut împreună cu Irod tetrarhul, și Saul"*[33]. Și iarăși: *"Slujind ei Domnului și postind, a zis Duhul cel Sfânt: "Osebiți-mi Mie pe Barnaba și pe Saul"*[34].

3. Iată că este și osebit de Duhul, și tot nu și-a lepădat numele. Abia când a ajuns în Salamina și când a găsit pe

26. Fapte 9, 8
27. Fapte 9, 11.
28. Fapte 9, 17.
29. Cf. Fapte 9, 22.
30. Fapte 9, 24.
31. Fapte 11, 28-30.
32. Cf. Fapte 11, 22-25.
33. Fapte 13, 1.
34. Fapte 13, 2.

mag, abia atunci Luca zice despre el: *"Iar Saul, ce se numeşte şi Pavel, umplându-se de Duhul Sfânt, a zis"*[35]. De acum începe schimbarea numelui.

Să nu ne plictisim cercetând problema numelor. Numele are mare putere şi în viaţa de toate zilele. Numele adeseori ne ajută să recunoaştem oameni dispăruţi de multă vreme, să descoperim o rudă uitată. Numele înlătură la tribunal îndoielile, pune capăt războiului şi de multe ori este temei de pace. Dacă numele are atâta putere în lucrurile lumeşti, apoi cu mult mai mult în cele duhovniceşti. Este de neapărată trebuinţă să cercetăm cu luare-aminte acest lucru. Să cercetăm, dar, mai întâi pentru ce numele unor sfinţi a fost pus de Dumnezeu, iar al altora nu. Că nici în Noul Testament, nici în Vechiul Testament n-a dat Dumnezeu nume tuturor sfinţilor. Ceea ce s-a făcut în Noul Testament, aceea s-a făcut şi în Vechiul Testament, ca să cunoşti că unul este Stăpânul celor două Testamente. În Noul Testament, Hristos l-a numit Petru pe Simon[36]; pe Iacov şi Ioan, fiii lui Zevedeu, i-a numit fiii tunetului[37]. Numai pe aceştia. Nici unui alt ucenic nu i-a schimbat Hristos numele, ci le-a lăsat numele pe care li-l puseseră de la început părinţii. În Vechiul Testament Dumnezeu a schimbat numele lui Avraam[38] şi al lui Iacov[39]. N-a dat alt nume nici lui Iosif, nici lui Samuel, nici lui David, nici lui Ilie, nici lui Elisei, nici celorlalţi profeţi, ci i-a lăsat cu numele pe care-l purtau la început. Prima întrebare este, dar, aceasta: Pentru ce Dumnezeu a schimbat numele unor sfinţi, iar pe al altora nu? A doua: Pentru ce unora le-a schimbat numele şi le-a dat nume la mijlocul vieţii lor, iar altora le-a dat nume chiar de la începutul vieţii, chiar înainte de a se

35. Fapte 13, 9.
36. Cf. Ioan 1, 42; Marcu 3, 16.
37. Cf. Marcu 3, 17.
38. Cf. Fac. 17, 5.
39. Cf. Fac. 32, 28.

naşte? Lui Petru, lui Iacov şi lui Ioan le-a dat Hristos alt nume la mijlocul vieţii lor; lui Ioan Botezătorul i-a dat nume înainte de a se naşte: *"A venit îngerul Domnului şi a zis: "Nu te teme, Zaharia, iată, femeia ta Elisabeta va naşte fiu şi-i vei pune numele Ioan"*[40]. Ai văzut că i-a pus nume înainte de a se naşte? Aşa s-a întâmplat şi în Vechiul Testament. După cum în Noul Testament Petru, Iacov şi Ioan au primit alt nume când erau bărbaţi desăvârşiţi şi au ajuns să aibă două nume, iar Ioan Botezătorul a primit nume chiar înainte să se nască, tot aşa şi în Vechiul Testament: Avraam şi Israel au primit alt nume la mijlocul vieţii lor; unul se numea Avram şi a fost numit Avraam, celălalt se numea Iacov şi a fost numit Israel. Cu Isaac nu s-au petrecut lucrurile aşa, ci el a primit numele înainte de a se naşte. Şi după cum în Noul Testament îngerul spusese: *"Femeia ta va lua în pântece şi va naşte fiu şi-i vei pune numele Ioan"*[41], tot aşa şi în Vechiul Testament, Dumnezeu a spus lui Avraam: *"Femeia ta Sarra îţi va naşte fiu şi-i vei pune numele Isaac"*[42]. Prima întrebare este, dar, aceasta: Pentru ce unora li s-a schimbat numele, iar altora nu? A doua: Pentru ce unii au primit alt nume la mijlocul vieţii lor, iar alţii au primit nume chiar înainte de a se naşte? Şi aceasta se întâmplă în amândouă Testamentele. Noi însă să ne îndreptăm mai întâi spre a doua întrebare. Aşa ne devine mai limpede şi prima întrebare. Să ne ocupăm de cei care au primit nume de la începutul vieţii lor. Şi, urcându-ne mai sus puţin, să ne ducem la cel dintâi om căruia Dumnezeu i-a dat nume, ca de la început întrebarea să capete răspuns.

– Dar cărui om i-a dat întâi Dumnezeu nume?

– Nimănui altuia decât celui întâi zidit. Că nici n-a fost alt om înaintea lui, ca să-i pună nume.

40. Luca 1, 13.
41. Luca 1, 13.
42. Fac. 17, 19.

– Cum l-a numit Dumnezeu?

– Adam, în limba ebraică. Numele *Adam* nu-i un nume elinesc. Dar dacă-l traducem în elineşte, atunci nu înseamnă altceva decât: "făcut din pământ". Iar cuvântul *Eden* înseamnă pământ virgin. Aşa era pământul acela în care Dumnezeu sădise raiul: *"A sădit Dumnezeu raiul în Eden, către răsărit"*[43], ca să cunoşti că raiul n-a fost lucrul mâinilor omeneşti. Pământul era virgin; nu intrase plugul în el, nu se deschisese în brazde, şi a odrăslit numai la porunca pomii aceia, fără să cunoască mâinile plugarului. De asta l-a numit Eden, pentru că era pământ virgin. Pământul acesta virgin a fost o închipuire a slăvitei Fecioare. După cum acest pământ ne-a odrăslit nouă raiul, fără să primească seminţe în el, tot aşa şi Fecioara ne-a odrăslit pe Hristos, fără să primească sămânţă de bărbat. Când dar te va întreba iudeul: "Cum a născut Fecioara?", întreabă-l şi tu: 'Cum a născut pământul cel virgin acei minunaţi pomi?". Că pământ virgin se traduce Eden în limba evreiască! Iar dacă cineva nu crede, să întrebe pe cei ce cunosc limba evreiască, şi vor vedea că aceasta-i tălmăcirea cuvântului Eden. Nu vreau să vă duc în rătăcire pentru că nu ştiţi evreieşte, ci mă străduiesc să vă fac să biruiţi. Vă tălmăcesc totul cu mare grijă, ca şi cum ar fi de faţă înşişi duşmanii noştri, care ştiu tălmăcirea acestor cuvinte. Aşadar, pentru că omul a fost făcut din Eden, adică din pământul cel virgin, a fost numit Adam, la fel cu mama lui. Aşa fac şi oamenii: adesea dau copiilor născuţi numele mamelor lor. Tot aşa şi Dumnezeu: l-a numit pe omul, făcut din pământ, cu numele mamei. Aceea Eden, acesta Adam.

4. Aş putea fi întrebat:

– Dar spre ce folos? Oamenii dau copiilor numele mamelor spre cinstirea femeilor care i-au născut. Dumnezeu,

43. Fac. 2, 8.

însă, pentru ce folos l-a numit pe omul cel dintâi cu numele mamei? Ce lucru mic sau mare a urmărit cu aceasta?

– N-a făcut aceasta fără rost şi la întâmplare, ci cu judecată şi înţelepciune multă. *"Priceperii Lui nu-i este hotar"*[44]. Eden e numele pământului. Adam e numele celui făcut din pământ, celui făcut din ţărână, celui născut din pământ.

– Pentru ce, dar, l-a numit aşa?

– Ca să-i arate, prin numele ce-l poartă, nimicnicia firii sale. Ca într-un stâlp de aramă a săpat în numele său nimicnicia firii sale, ca să-i fie numele dascăl de smerenie, ca să nu-şi facă o idee mai mare de valoarea sa. Noi ştim bine că suntem pământ; o ştim chiar din viaţă. Adam însă nu văzuse pe nimeni mort înaintea lui, nu văzuse pe nimeni desfăcut în pulbere. Frumuseţea trupului lui era aşa de mare, încât era ca a unei statui de aur ieşită acum din cuptor. Aşa strălucea trupul lui! Deci, ca nu cumva frumuseţea chipului să-l facă să se trufească, i-a dat în schimb un nume în stare să-i fie dascăl de smerenie. Avea să se apropie şi diavolul de el şi să-i vorbească de mândrie. Avea să-i spună: *"Veţi fi ca nişte dumnezei"*[45]. Deci, ca să nu-şi închipuie niciodată că este egal cu Dumnezeu, – gândindu-se la numele său care-i arăta că este pământ –, de aceea Dumnezeu ocupă mai dinainte cugetul lui cu numele, pentru ca prin numele acesta să-i dea destulă tărie spre a îndepărta ispita cea viitoare a vicleanului diavol. Amintindu-i de înrudirea lui cu pământul şi arătându-i toată noblețea firii sale, aproape că îi grăieşte aşa: "Dacă ţi se va spune că vei fi ca un Dumnezeu, adu-ţi aminte de numele tău, şi vei lua destul îndemn ca să nu primeşti sfatul! Adu-ţi aminte de mama ta; din înrudirea aceasta cunoaşte-ţi nimicnicia, nu ca să cunoşti smerenia, ci ca să nu fii niciodată cuprins de mândrie!". Din această cauză şi Pavel spunea: *"Cel dintâi om,*

44. Ps. 146, 5.
45. Fac. 3, 5.

Adam, *este din pământ, pământesc*". Tălmăcindu-ne ce înseamnă Adam, a spus: *"este din pământ", pământesc"; "omul cel de-al doilea este* (Domnul) *din cer"*[46].

La aceste cuvinte, sar criticii împotriva noastră spunându-ne: iată că Hristos n-a luat trup! Se spune doar: *"Al doilea om, Domnul din cer!"*.

– Auzi, eretice, *"al doilea om"*, şi spui: "Nu a luat trup"? Ce nerușinare poate fi mai mare ca aceasta? Care este omul care să nu aibă trup? De aceea l-a numit la fel şi pe al doilea om, ca să vezi, atât din număr cât şi din fire, înrudirea Lui cu noi.

– Dar cine este al doilea om?

– *"Domnul din cer"!*

– Dar tocmai pentru că spune *"din cer"*, tocmai locul mă sminteşte!

– Când auzi *"cel dintâi om, Adam, este din pământ, pământesc"*, socoteşti oare că este numai din pământ? Socoteşti oare că este din lut numai, că nu are putere netrupească, adică suflet, şi firea aceluia? Cine poate spune aşa? Deci, după cum când auzi de Adam nu socoteşti că este numai din pământ, nu socoteşti că trupul e lipsit de suflet, tot aşa şi când auzi *"Domnul din cer"*, nu lepăda întruparea din pricină că este adăugat: *"din cer"*.

Am vorbit destul până acum despre cel dintâi nume. Cel dintâi om a fost numit Adam după numele mamei, ca să nu se creadă Adam mai mare decât puterea lui, ca să nu fie biruit de înşelăciunea diavolului când îi va spune: *"Veţi fi ca nişte dumnezei"*[47]. Haide dar acum la un altul, căruia Dumnezeu i-a dat numele chiar înainte de naştere, şi cu aceasta vom termina cuvântul.

– Cine, după Adam, a primit de la Dumnezeu nume înainte de a se naşte?

46. I Cor. 15, 47.
47. Fac. 3, 5.

– Isaac! *"Iată,* spune Dumnezeu, *femeia ta va lua în pântece şi va naşte fiu şi-i vei pune numele Isaac*[48]*... Iar când l-a născut, i-a pus numele Isaac*[49]*..., zicând: "A râs de mine Dumnezeu"*[50].

– Pentru ce?

– Pentru că: *"Cine-i va spune lui Avraam că Sarra va hrăni prunc?"*[51].

Uitaţi-vă cu luare-aminte la aceste cuvinte, ca să vedeţi minunea. N-a spus că a născut prunc, ci că *"hrăneşte prunc"*. Ca să nu se creadă că e vorba de un prunc adoptat, a chezăşuit cu izvoarele laptelui naşterea. Pomenirea acestui cuvânt era învăţătură pentru această naştere minunată. De aceea a spus: *"A râs de mine Dumnezeu"*, că era femeie bătrână, că alăpta la adânci bătrâneţi, că avea copil de sân. Râsul aducea aminte de harul lui Dumnezeu, iar alăptatul adeverea minunea. Naşterea lui Isaac nu era o faptă a firii omeneşti, ci totul era lucrarea harului. De aceea şi zice Pavel: *"După Isaac suntem fii ai făgăduinţei"*[52]. După cum acolo a lucrat harul, tot aşa şi cu Isaac: a ieşit dintr-un pântece îngheţat. Şi tu ai ieşit din apă rece! Ceea ce a fost pentru Isaac pântecele, aceea a fost pentru tine cristelniţa. Ai văzut naşteri înrudite? Ai văzut har asemănător? Ai văzut că pretutindeni firea stă, şi puterea lui Dumnezeu lucrează totul? De aceea *"după Isaac suntem fii ai făgăduinţei"*. Dar mai trebuie să răspundem încă la o întrebare. Despre noi s-a spus: *"cei ce nu din sânge, nici din voinţa trupului"*[53]. Cum? Nici Isaac nu s-a născut din sânge, pentru că spune

48. Fac. 17, 19.
49. Fac. 21, 3.
50. Fac. 21, 6.
51. Fac. 21, 7.
52. Gal. 4, 28.
53. Ioan 1, 13.

Scriptura că *"Sarra nu mai era în stare să zămislească"*[54]. Secaseră izvoarele sângelui, pierise materia naşterii, atelierul trupului nu mai era bun de nimic! Dar Dumnezeu Şi-a arătat puterea Lui. Iată dar că şi numele lui Isaac ne dă învăţătură desăvârşită. Rămâne să mai vorbim de Avraam, de fiii lui Zevedeu şi de Petru. Dar ca să nu vă plictisesc cu lungimea predicii, voi încheia cuvântul, rămânând să vorbesc despre ei într-o altă predică, iar voi, care v-aţi născut ca Isaac, să urmaţi bunătăţii lui Isaac, blândeţii lui şi întregii lui filosofii, ca, prin rugăciunile dreptului aceluia şi ale tuturor acestor întâistătători, să putem ajunge cu toţii în sânurile lui Avraam, cu harul şi iubirea de oameni ale Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care Tatălui slavă, cinste, putere, împreună cu Sfântul şi de viaţă făcătorul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

54. Fac. 18, 11.

Despre schimbarea numelor[1]

Cuvântul III

1. Niște prieteni m-au învinuit că introducerile predicilor mele sunt prea lungi. Dacă e dreaptă sau nu învinuirea veți ști atunci când veți asculta și apărarea mea; și, ca într-un tribunal, veți pronunța sentința. Dar, chiar înainte de a se dovedi dacă sunt temeinice sau nu învinuirile, eu mulțumesc celor care m-au învinuit. Învinuirile acestea sunt semn de purtare de grijă, nu de răutate. Despre un prieten spun că mă iubește nu doar când mă laudă, ci și când mă critică și caută să mă îndrepte. Nu-ți este prieten acela care te laudă mereu, și când faci bine și când faci rău! Acela nu-ți este prieten, ci înșelător, prieten fals. Prietenul, omul care caută să-ți fie de folos, te laudă când ai făcut o faptă bună, și te critică atunci când ai greșit ceva. Și ca să vedeți că nu-i faptă de prieten, ci de înșelător, să lauzi și să proslăvești orice, ascultă ce spune Scriptura: *"Poporul Meu, cei ce vă spun cuvinte de laudă vă înșală și cărarea picioarelor voastre o strică"*[2]. Nu-l ascult pe dușman nici când mă laudă, dar stau lângă prieten chiar și când mă învinuiește. Acela îmi este nesuferit chiar când mă iubește; acesta îmi este drag și când mă rănește. Sărutarea aceluia geme de bănuială, rana acestuia e binefăcătoare. De aceea un înțelept spune: *"Mai vrednice de credință sunt rănile pricinuite de prieten decât sărutările viclene date de dușman"*[3].

1. P.G. 51, 132-144. (Către cei ce l-au învinuit că face introduceri prea lungi; că este de folos să înduri învinuirile; pentru care pricină Pavel nu și-a schimbat numele îndată ce a crezut; că schimbarea lui Pavel nu s-a făcut din constrângere, ci de bunăvoie; și la cuvintele: "Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?").
2. Is. 3, 12.
3. Prov. 27, 6.

– Ce spui, înţelepte?

– Da, sunt mai bune rănile decât sărutările, răspunde înţeleptul. Nu mă uit la cele ce se fac, ci la gândul celor care le fac. Vrei să vezi că mai vrednice de credinţă sunt rănile pricinuite de prieten decât sărutările date de duşman? Pe Domnul L-a sărutat Iuda[4], dar sărutarea lui era plină de trădare; venin avea în gura lui, iar limba îi era plină de răutate. Pe desfrânatul din Corint l-a rănit Pavel, însă l-a mântuit.

– Cum l-a rănit?

– L-a dat Satanei. *"Daţi pe unul ca acesta Satanei,* a spus Pavel, *spre pieirea trupului"*[5].

– Pentru ce?

– *"Ca să se mântuiască duhul lui în ziua Domnului Iisus"*[6].

Ai văzut răni ce aduc mântuire? Ai văzut sărutare plină de trădare? Aşa că *"mai vrednice de credinţă sunt rănile pricinuite de prieten decât sărutările viclene date de duşman"*.

Dar să cercetăm acest lucru nu numai la om, ci şi la Dumnezeu, şi la diavol. Unul mi-e prieten, celălalt duşman; Unul mântuitor şi purtător de grijă, celălalt vrăjmaş şi înşelător. Odinioară diavolul a sărutat, iar Domnul a rănit.

– Cum a sărutat unul şi cum a rănit altul?

– Diavolul a spus: *"Veţi fi ca nişte dumnezei"*[7]; Dumnezeu a spus: *"Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce"*[8]. Cine a fost de mai mare folos? Cel care a spus: *"Veţi fi ca nişte dumnezei"*, sau Dumnezeu Care a spus: *"Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce"*? Dumnezeu a ameninţat cu moartea, diavolul făgăduia nemurirea. Cel care făgăduise nemurirea l-a scos pe om din rai, iar Cel care ameninţase cu moartea l-a

4. Cf. Matei 26, 49; Luca 22, 47-48.
5. I Cor. 5, 5.
6. I Cor. 5, 5.
7. Fac. 3, 5.
8. Fac. 3, 19.

suit pe om în cer. Ai văzut că *"mai vrednice de credinţă sunt rănile pricinuite de prieten decât sărutările viclene date de duşman"*[9]? De aceea eu, chiar înainte de a dovedi de sunt întemeiate sau nu criticile ce mi se aduc, mulţumesc criticilor mei. Când te critică prietenii, pe drept sau pe nedrept, nu o fac cu gând de ocară, ci ca să te îndrepte. Duşmanii, însă, chiar când te critică pe drept nu te critică pentru a te îndrepta, ci încearcă să te facă de ocară. Prietenii când te laudă caută să te facă mai bun; duşmanii, însă, chiar când te laudă se străduiesc să te doboare.

Iar dacă se întâmplă să fii mustrat, mare lucru e să poţi îndura mustrările şi învinuirile, şi să nu te înfurii! *"Cel ce urăşte certarea,* spune Scriptura, *este fără de minte"*[10]. Nu spun: de se întâmplă să fii mustrat pe drept sau pe nedrept, ci atât: de se întâmplă să fii mustrat. Dacă prietenul te critică pe drept, îndreaptă-ţi greşelile! Dacă nu-s îndreptăţite criticile lui, deocamdată laudă-i voinţa, încuviinţează-i gândul, mulţumeşte-i pentru prietenie. Te mustră din pricina marii lui prietenii. Să nu ne supărăm când suntem certaţi. Mare folos aduce vieţii noastre critica, dacă e primită de toţi; şi când mustrăm pe cei ce greşesc, dar şi când îndurăm cu inimă uşoară mustrarea atunci când noi înşine greşim. Ce sunt leacurile pentru răni, acelaşi lucru sunt mustrările pentru greşeli. După cum este fără minte cel ce îndepărtează leacurile, tot aşa de fără de minte este cel ce nu primeşte critica. Însă mulţi adesea se înfurie, gândesc în ei şi-şi spun: "Eu sunt înţelept, sunt priceput, cum să sufăr mustrarea cutăruia?", fără să-şi dea seama că tocmai cuvintele acestea sunt dovada nebuniei lor. *"Am văzut,* spune Scriptura, *om căruia i se părea că este înţelept, dar mai multă nădejde de înţelepciune are nebunul decât el"*[11].

9. Prov. 27, 6.
10. Prov. 12, 1.
11. Prov. 26, 12.

Pentru acest motiv şi Pavel spune: *"Nu vă socotiţi voi înşivă înţelepţi"*[12]. De-ai fi de mii de ori înţelept, de-ai şti ce ţi se cade să faci, totuşi eşti om şi ai nevoie de sfătuitor. Numai Dumnezeu n-are nevoie de nimic, numai El nu are nevoie de sfătuitor. De aceea se spune despre El: *"Cine a cunoscut gândul Domnului sau cine I-a fost Lui sfetnic?"*[13]. Noi, oamenii, de-am fi de mii de ori înţelepţi, de mii de ori suntem vrednici de certare. Neputinţa firii noastre iese la iveală. *"Că nu poate desăvârşirea să fie întru oameni"*[14], spune un înţelept.

– Pentru ce?

– Pentru că omul nu-i nemuritor. Ce-i mai luminos ca soarele? Totuşi şi soarele se întunecă. După cum, când se întunecă, întunericul acoperă acea lumină strălucitoare şi acea rază strălucitoare, tot aşa când peste priceperea noastră, care străluceşte şi luminează ca în plină amiază, vine neştiinţa, ea o acoperă. Şi astfel, înţeleptul nu ştie ce să facă, pe când cel mai puţin înţelept vede lucrurile mai pătrunzător decât el. Se întâmplă aceasta, pentru ca nici înţeleptul să nu se îngâmfe, nici omul de rând să nu se nefericească. Mare lucru este să poţi îndura mustrările! Mare lucru este să poţi mustra. Acesta este semn de mare purtare de grijă. Când vedem pe un om că are haina descusută într-o parte sau că o altă îmbrăcăminte îi stă rău, îl facem atent şi i-o îndreptăm, dar când îl vedem cu viaţa stricată, nu spunem un cuvânt! Trecem nepăsători pe lângă el când vedem că duce o viaţă păcătoasă. Deşi pentru haine îl aşteaptă numai râsul, pe când pentru suflet, primejdie şi pedeapsă. Spune-mi, te rog: Vezi pe fratele tău căzând în prăpastie, îl vezi că are o viaţă păcătoasă, că nu vede ce trebuia să facă, şi nu-i întinzi mâna, nu-l ridici de jos? Nu-l mustri, nu-l certi? Pui înaintea mântuirii lui dorinţa de a nu-l supăra, de a nu-i deveni nesuferit? Ce iertare vei avea de la

12. Rom. 12, 16.
13. Rom. 11, 34.
14. Is. Sir. 17, 25.

Dumnezeu? Ce cuvânt de apărare? N-ai auzit că Dumnezeu a poruncit iudeilor să nu treacă nepăsători pe lângă vitele rătăcite ale vrăjmaşilor lor, să nu le lase căzute sub poveri[15]? Vom trece noi, oare, cu vederea sufletele fraţilor noştri, care cad în fiecare zi, când iudeii primiseră de la Dumnezeu poruncă să nu uite nici de vitele vrăjmaşilor? Nu-i oare cea mai mare cruzime şi sălbăticie să nu avem nici atâta purtare de grijă faţă de oameni cât aveau aceia pentru vite? Acest lucru a întors totul pe dos, aceasta ne-a stricat viaţa; aceasta, pentru că nu îndurăm cu curaj mustrările şi nici nu vrem să mustrăm pe alţii. Suntem nesuferiţi când mustrăm, pentru că ne înfuriem când suntem mustraţi. Dacă ar şti fratele tău că ai să-l lauzi când te ceartă, ţi-ar da aceeaşi răsplată când ar fi certat.

2. Vrei să vezi că ai nevoie de sfătuitor, de cineva care să te îndrepte, care să te critice oricât de priceput ai fi, oricât de desăvârşit ai fi, de-ai fi ajuns chiar pe piscul virtuţii? Ascultă o istorie de demult. Nimeni nu-l egala pe Moise. *"Era,* spune Scriptura, *cel mai blând dintre toţi oamenii"*[16], era prieten cu Dumnezeu, cunoştea desăvârşit şi înţelepciunea lumească, şi era plin şi de pricepere duhovnicească. *"Învăţase Moise toată înţelepciunea egiptenilor"*[17]. Ai văzut că avea o cultură desăvârşită? *"Şi era puternic în cuvânt şi în fapte"*[18]. Dar ascultă şi altă mărturie. Cu mulţi prooroci a vorbit Dumnezeu, spune Scriptura, dar cu nimeni n-a vorbit aşa; cu ceilalţi a vorbit în ghicituri şi vise, cu Moise, faţă către faţă[19]. Ce dovadă mai mare de virtute a lui mai vrei, când vezi că Stăpânul tuturor vorbeşte cu robul ca şi cu un prieten? Cunoştea şi înţelepciunea lumească, şi înţelepciunea duhovnicească! Era puternic în cuvânt şi în faptă. A

15. Cf. Ieş. 23, 4-5; Deut. 22, 1.
16. Num. 12, 3.
17. Fapte 7, 22.
18. Fapte 7, 22.
19. Cf. Deut. 34, 10.

poruncit chiar zidirii, pentru că era prieten cu Domnul zidirii. A scos atâta popor din Egipt, a despărţit marea şi a unit-o iarăşi[20]. Puteai vedea minune nemaivăzută. Atunci, pentru întâia oară, soarele a văzut că pe mare nu umblă corăbii, ci pedeştri, că marea nu e trecută cu corăbii şi cu vâsle, ci cu picioare de cai. Şi totuşi, omul acesta înţelept, puternic în cuvânt şi în faptă, prieten al lui Dumnezeu, omul care a poruncit zidirii, care a făcut atâtea minuni, n-a văzut un lucru uşor de observat pentru mulţi oameni. Şi l-a văzut socrul lui, un necredincios şi om de rând, şi i l-a spus lui Moise. Moise nu-l văzuse.

– Care-i acel lucru?

– Ascultaţi, ca să pricepeţi că fiecare are nevoie de un sfătuitor, chiar de-ar fi acela Moise, ca să înţelegeţi că de cele mai multe ori lucruri care scapă unor bărbaţi mari şi minunaţi nu scapă unor oameni mici şi de rând. După ce Moise ieşise din Egipt, când era în pustie, tot poporul, şase sute de mii, stătea înaintea lui şi Moise judeca pricinile ce le aveau unii cu alţii. L-a văzut făcând asta Ietro, socrul lui, un om şi neînvăţat, şi trăitor în pustie, un om care nu cunoştea nici legile, nici viaţa într-un stat; mai mult, era şi necredincios, dovada cea mai mare a neştiinţei lui. Că nu este om mai lipsit de ştiinţă ca un păgân. Cu toate acestea, când a văzut acel barbar, necredinciosul, neînvăţatul, că Moise nu lucrează cum trebuie, a îndreptat pe Moise, pe înţeleptul, cel priceput, pe prietenul lui Dumnezeu. L-a întrebat pe Moise: *"Pentru ce stau aceşti oameni înaintea ta?"*[21]. Iar când a cunoscut pricina, i-a spus: *"Ceea ce faci nu faci bine!"*[22]. Sfatul a fost însoţit de certare. Moise nu s-a supărat, ci a primit sfatul, el, înţeleptul, destoinicul şi prietenul lui Dumnezeu, înaintea atâtor mii şi mii de oameni. Nu este uşor lucru să te laşi sfătuit de un necredincios, de

20. Cf. Ieş. 14, 21-22.
21. Ieş. 18, 14.
22. Ieş. 18, 17.

un om de rând! Nu l-au făcut să se trufească nici minunile pe care le săvârşise, nici măreţia dregătoriei şi nici nu s-a înfuriat că fusese îndreptat înaintea supuşilor lui! S-a gândit că este om şi el şi poate greşi adesea multe, chiar dacă făcuse minuni mari. De aceea a primit sfatul cu voie bună. De multe ori oamenii, ca să nu pară că au nevoie de sfatul altora, preferă să piardă folosul pe care l-ar avea dacă ar primi povaţa, decât să primească sfatul care să le îndrepte greşeala. Vor mai bine să rămână proşti decât să înveţe! Nu-şi dau seama că vină n-ai când ştii, ci când nu ştii; nu când înveţi, ci când rămâi neînvăţat; nu când eşti mustrat, ci când greşeşti şi nu te-ndrepţi. Se poate, se poate să găseşti şi la un om mic şi neînsemnat un sfat bun, pe care adesea nu-l găseşti la un om mare şi înţelept. Asta a priceput-o Moise; de aceea a ascultat cu toată blândeţea când socrul lui îl sfătuia, zicându-i: *"Alege-ţi oameni... căpetenii peste o mie, peste o sută, peste cincizeci, peste zece; pricinile grele să le aducă la tine, iar pe cele mici să le judece ei"*[23]. Auzind aceasta, Moise nu s-a ruşinat, nu s-a înfuriat, nu s-a sfiit de supuşii săi, nu şi-a zis în sine: "Mă vor dispreţui supuşii mei dacă eu, căpetenia lor, învăţ de la altul ce trebuie să fac". Dimpotrivă, sfatul l-a convins şi a făcut ce a fost sfătuit. Şi nu numai că nu s-a ruşinat de cei de atunci, dar nici de noi, cei de mai târziu. Dimpotrivă, ca şi cum i-ar fi fost o podoabă sfatul dat de socrul lui, a învăţat, prin scrierile lui, nu numai pe oamenii din vremea lui, ci şi pe cei ce au fost de-atunci şi până acum şi vor fi de-acuma în toată lumea, până la venirea lui Hristos, că el n-a putut vedea ce trebuia făcut şi că a primit sfatul dat de socrul lui. Noi însă, când vedem că un om ne mustră şi ne dă sfat, ne tulburăm, ne ieşim din fire, socotim că ne-am pierdut viaţa. Dar Moise, nu! A văzut că are-n faţa lui atâtea mii de oameni, şi nu s-a ruşinat; dar, mai bine spus, atâtea mii de

23. Ieş. 18, 21-22.

mii, pe toţi cei de atunci şi până azi, de pe întreg pământul! Dimpotrivă, tuturor le predică în fiecare zi, prin scrierile lui, că ceea ce nu văzuse el a văzut socrul lui.

– Dar pentru ce a făcut Moise aşa şi ne-a transmis în scris faptul acesta?

– Ca să ne convingă să nu avem părere (mult prea) bună despre noi, chiar de-am fi mai înţelepţi ca toţi, şi nici să nu dispreţuim sfaturile altora, chiar de-ar fi ei cei mai de rând dintre oameni. De-ţi dă unul un sfat bun, primeşte sfatul, chiar de-ar fi de la slugă; de-ţi dă altul un sfat rău, respinge sfatul, chiar de ţi l-ar da un mare dregător. Trebuie să te uiţi mereu la felul sfatului, nu la dregătoria celui ce-ţi dă povaţa. Aceasta a făcut-o şi Moise, învăţându-ne să nu roşim când suntem mustraţi, chiar de-ar fi de faţă poporul întreg. E cea mai mare slavă, nu întâmplătoare laudă, ci laudă a înţelepciunii depline, să înduri bărbăteşte mustrarea. Nu-l lăudăm şi nu-l admirăm atât pe Ietro, că a sfătuit pe Moise, cât ne minunăm de sfântul acela, că nu s-a ruşinat când a fost sfătuit de faţă cu atâţia, că a lăsat în scris faptul acesta, că a arătat prin toate înţelepciunea lui şi că a călcat în picioare cu tărie slava deşartă a lumii.

3. Dar, căutând să-mi îndreptăţesc lungimea introducerilor, am făcut iarăşi mai lungă introducerea. Dar nu fac aceasta în zadar şi fără de folos, ci pentru că vă vorbesc de lucruri foarte mari şi de neapărată trebuinţă, anume ca să îndurăm cu bărbăţie mustrările, ca să mustrăm şi noi cu dragă inimă pe cei ce greşesc şi să-i îndreptăm. Trebuie, dar, neapărat să-mi îndreptăţesc introducerile, să spun de ce le fac aşa de lungi. Pentru ce? Vorbesc unei mulţimi atât de mari, unor bărbaţi care au soţii, care au grija casei, care trăiesc din munca lor de fiecare zi, care sunt prinşi cu griji lumeşti. Greul nu-i numai acela că sunt necontenit prinşi, ci şi acela că-i avem aici numai o dată pe săptămână. Dorind să-i fac să înţeleagă mai uşor spusele mele, mă străduiesc să fac, prin introducere, predica mai clară. Cel care

nu face altceva decât să studieze Scripturile mereu nu are nevoie de introducere, nu are nevoie să fie lămurit, ci înțelege cele spuse îndată ce-l aude pe predicator; însă cel care este legat cel mai mult timp de treburi lumești și vine aici rar și puțin, dacă nu aude introducerea și nici o pregătire mai lungă și dacă nu vede că i se deschide într-un chip oarecare calea cuvântului, pleacă de aici fără de câștig. Dar nu numai aceasta este pricina pentru care lungesc introducerea, ci am și o alta, tot așa de serioasă. Dintre acești mulți ascultători, unii vin în mod regulat aici, alții lipsesc adesea. Trebuie neapărat ca pe cei care vin să-i laud, iar pe cei care lipsesc să-i mustru, pentru ca cei dintâi să ajungă mai sârguincioși și datorită laudei, iar ceilalți, din cauza mustrării, să renunțe la lenea de care sunt cuprinși. Dar și pentru altă pricină aveți nevoie de introducere. Adeseori vorbesc despre subiecte mai mari, care nu pot fi duse la capăt într-o singură zi; atunci am nevoie pentru acest subiect de a doua, sau a treia, sau chiar a patra predică. De aceea, trebuie să repet a doua zi sfârșitul predicii din ziua întâi ca, legând astfel sfârșitul cu începutul, să fac celor de față mai clară predica, pentru a nu fi ascultătorilor întunecos cuvântul, fiind lipsit de continuitate. Și ca să vedeți că un cuvânt fără introducere nu poate fi înțeles, iată, vă dau acum ca pildă un cuvânt fără introducere: *"Căutând la el, Iisus i-a zis: "Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, adică Petru"*[24]. Vedeți că nu înțelegeți cuvintele acestea? Știți oare în ce moment au fost spuse? Nu! Pentru că vi le-am adus fără introducere. Este ca și cum am duce la teatru un om complet acoperit. Haide, dar, să descoperim aceste cuvinte, dându-le începutul. Despre Pavel ne era mai înainte cuvântul aici, când vorbeam despre nume și ne întrebam pentru ce Pavel mai înainte s-a chemat Saul, iar mai târziu Pavel. De acolo am trecut la o istorie veche și i-am cercetat

24. Ioan 1, 42.

pe toţi cei care au mai avut un nume. De acolo am venit la Simon şi am amintit cuvintele lui Hristos spuse despre el: *"Tu eşti Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, adică Petru"*. Ai văzut cum s-a lămurit ceea ce părea cu puţin mai înainte de neînţeles? După cum trupul are nevoie de cap, copacul de rădăcină, râul de izvor, aşa şi predica are nevoie de introducere.

Aşadar, pentru că v-am aşezat la începutul drumului şi v-am arătat şirul gândurilor, să ne apropiem chiar de începutul istorisirii despre Pavel.

"Saul încă suflând ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului"[25].

În epistole se numeşte Pavel. Pentru ce Duhul cel Sfânt i-a schimbat numele? Duhul Sfânt a făcut atunci întocmai ca un stăpân care după ce cumpără un rob îi schimbă numele ca să-i arate că îi este stăpân. Din robie îl luase Duhul cel Sfânt pe Pavel şi de curând îl adusese în stăpânirea Sa. De aceea i-a schimbat şi numele, ca să cunoască şi prin aceasta pe Stăpânul. Că punerea numelor este semn de stăpânire se vede din cele ce facem noi înşine, dar se va vedea mai bine din cele ce a făcut Dumnezeu cu Adam. Voind să-i arate că este capul şi stăpânul tuturor, a adus la el toate animalele, *"ca să vadă ce nume le va pune"*[26]. Astfel arată că punerea numelui întăreşte stăpânirea. Dar dacă vreţi să vedeţi că acest lucru se petrece şi între oameni, dacă vreţi să aflaţi că cei ce iau în robie au obiceiul să schimbe numele robilor, ascultaţi ce a făcut împăratul Babilonului. Acesta i-a luat în robie pe Anania, Misael şi Azaria; nu le-a lăsat numele lor de mai înainte, ci i-a numit Şardac, Meşac şi Abed-Nego.

– Dar pentru ce nu i-a schimbat îndată numele lui Pavel, ci a aşteptat să treacă multă vreme?

25. Fapte 9, 1.
26. Fac. 2, 19.

– Dacă i-ar fi schimbat îndată numele, convertirea lui Pavel şi venirea lui la credinţă n-ar fi fost atât de vădite, ci s-ar fi întâmplat cu Pavel ce se petrece cu robii care fug; aceştia, când fug de la stăpânii lor, îşi schimbă îndată numele ca să li se piardă urma. Dacă Pavel şi-ar fi schimbat numele îndată ce a părăsit pe iudei şi a trecut la noi, nimeni n-ar fi cunoscut că însuşi prigonitorul este evanghelistul. Ceea ce se urmărea era să se ştie că el, prigonitorul, a ajuns apostol. Ceea ce îi tulbura pe iudei era tocmai faptul că vedeau că este împotriva lor cel care fusese de partea lor. Deci, pentru ca nu cumva schimbarea rapidă a numelui să-i acopere schimbarea petrecută în sufletul său, l-a lăsat Dumnezeu să aibă încă multă vreme numele de mai înainte. Pentru ca atunci când vor şti toţi că el este cel ce a prigonit Biserica mai înainte, când va ajunge cunoscut tuturor, atunci să-şi schimbe şi numele. Că aceasta este pricina, ascultă, o spune el însuşi: *"Am venit în ţinuturile Siriei şi ale Ciliciei; şi eram necunoscut după faţă Bisericilor lui Hristos celor din Iudeea"*[27]. Dacă era necunoscut în Bisericile din Iudeea, unde locuia, apoi cu mult mai mult în Bisericile din altă parte. "Eram necunoscut după faţă, spune el, dar nu din nume!".

– Dar pentru ce: *"Necunoscut după faţă?"*.

– Pentru că nici un credincios nu îndrăznea să-l vadă pe când ne ducea război. Atât era de plin de (dorinţa de) ucidere şi de furie. De aceea, toţi se fereau din calea lui, toţi fugeau când îl vedeau că venea în vreun loc. Nimeni nu îndrăznea să-i apară în faţă. Atât era de înverşunat împotriva credincioşilor. Nu-l cunoşteau la faţă, dar auziseră că prigonitorul nostru de altădată binevesteşte acum credinţa pe care odinioară o prigonea. Aşadar, nu-l cunoşteau la faţă, auziseră numai de numele lui. Dacă şi-ar fi schimbat îndată numele, nici cei ce auziseră de el n-ar fi ştiut că acela ce a prigonit credinţa, acela acum o binevesteşte.

27. Gal. 1, 21.

Toţi ştiau mai înainte că numele prigonitorului era Saul; dacă şi-ar fi schimbat numele îndată ce a trecut la credinţă, şi apoi dacă unii le-ar fi spus credincioşilor că propovăduieşte Evanghelia Pavel, cel ce prigonea Biserica, credincioşii n-ar fi ştiut că acesta era Saul din pricină că-l chema Pavel, şi nu Saul. De aceea Dumnezeu l-a lăsat să poarte încă multă vreme numele de Saul, ca să fie cunoscut tuturor credincioşilor: şi celor de departe, şi celor care nu-l văzuseră.

4. Am arătat îndeajuns pentru care motiv nu i-a fost schimbat îndată numele lui Pavel. Trebuie ca acum să vin neapărat la începutul istoriei lui Pavel.

"Saul, încă suflând ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului"[28].

– Ce înseamnă aici cuvântul *"încă"*?

– *"Încă"* se spune despre un om care făcuse înainte multe rele.

– Ce făcuse?

– Dar, spune-mi mie, ce rău nu făcuse? Umpluse de sânge Ierusalimul, ucigând pe credincioşi; pustiise Biserica; prigonea pe Apostoli; a ucis pe Ştefan; nu cruţa nici pe bărbaţi, nici pe femei. Ascultă-l pe ucenicul lui ce spune: *"Saul pustia Biserica, intrând prin case şi târând bărbaţi şi femei"*[29]. Nu-i era de ajuns piaţa, mai intra şi prin case! Că *"intra prin case"* spune Scriptura. Şi n-a spus: "ducând", nici "ridicând", ci *"târând bărbaţi şi femei"*. Vorbeşte ca despre o fiară sălbatică: *"târând bărbaţi şi femei"*. Şi nu numai bărbaţi, ci şi femei. Nu ţinea seamă de fire, nu-i era milă de om, nu-l mişca slăbiciunea. Făcea acestea din zel, nu din mânie. Pentru o astfel de pricină iudeii, deşi făceau aceleaşi fapte, erau vrednici de osândă; Pavel, însă, era vrednic de iertare, deşi făcea la fel. Din chiar faptele săvârşite de iudei se vede că ei făceau aceasta din dorinţa de a

28. Fapte 9, 1.
29. Fapte 8, 3.

fi cinstiţi şi slăviţi de mulţime. Cu Pavel nu-i aşa! El le săvârşea din râvna sa pentru Dumnezeu, deşi nu după cunoştinţă[30]. De aceea iudeii dădeau pace femeilor şi duceau luptă cu bărbaţii, pentru că lupta cu ei le aducea slavă. Pavel însă lupta cu toţi, pentru că era înflăcărat de râvnă. Gândindu-se la toate acestea şi văzându-l nesăţios pe Pavel, Luca spunea: *"Saul, încă suflând ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului"*. Nu l-a săturat uciderea lui Ştefan, prigonirea Bisericii nu i-a satisfăcut pofta! Mergea mai departe şi nu-şi oprea deloc nebunia sa! Era râvnă! De curând se întorsese după uciderea lui Ştefan, şi a şi început prigoana împotriva Apostolilor! Făcea la fel ca un lup furios care a intrat într-o turmă de oi; răpeşte din turmă un miel, îl sfâşie cu gura, şi asta îl face să fie şi mai îndrăzneţ. Aşa şi Pavel: a sărit asupra cetei Apostolilor, l-a răpit de acolo pe mielul lui Hristos, l-a sfâşiat pe Ştefan şi a ajuns mai în drăznet în urma acelei uciderí. De aceea spune Luca: *"Încă"*. Şi totuşi, pe cine nu l-ar fi săturat omorul acela? Pe cine nu l-ar fi muiat bunătatea celui ucis, cuvintele rugăciunii celui ucis cu pietre, pentru cei ce-l loveau cu pietre: *"Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"*[31]? De aceea a ajuns prigonitorul evanghelist! Îndată după ucidere, Pavel s-a schimbat. Dumnezeu a auzit glasul lui Ştefan. Şi vrednic era Ştefan să fie auzit: şi din pricina virtuţii viitoare a lui Pavel, dar şi din pricina cuvintelor mărturisite de el: *"Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta"*. Să audă aceasta toţi câţi au duşmani, toţi câţi sunt năpăstuiţi! De-ai suferi mii şi mii de rele, n-ai fost încă ucis cu pietre ca Ştefan! Ai văzut ce s-a întâmplat! S-a astupat un izvor, izvorul lui Ştefan, şi s-a deschis altul, dând drumul la mii şi mii de râuri. Când a tăcut gura lui Ştefan, a răsunat îndată trâmbiţa lui Pavel. Astfel, Dumnezeu niciodată nu părăseşte până în sfârşit pe cei ce aleargă la El, ci le dă daruri mai mari decât

30. Cf. Rom. 10, 2.
31. Fapte 7, 60.

acelea de care i-au lipsit dușmanii. N-au scos iudeii din falangă un soldat așa de viteaz ca acela pe care l-a pus în loc Hristos.

"Și Saul, încă...". Acest *"încă"* mai înseamnă și altceva. Anume: pe când Saul era încă furios, pe când era încă sălbatic, pe când era încă în culmea mâniei, pe când fierbea încă de dorința de a ucide, Hristos l-a atras la El. Hristos l-a atras, și n-a mai așteptat să se termine boala, să se stingă patima, să se potolească sălbaticul. L-a supus când era încă în culmea furiei lui, ca să-Și arate puterea, căci, în mijlocul acelei furii care clocotea încă puternic, atunci biruie și înfrânge pe prigonitor. De un doctor atunci ne minunăm, când îl vedem că poate stinge și îndepărta în mod deplin niște fierbințeli mari, când văpaia bolii este în toată puterea ei. Așa s-a întâmplat și cu Pavel. Pe când văpaia furiei lui era puternică, atunci, cu o râvnă coborâtă de sus, glasul Domnului l-a scăpat în mod deplin de boală. *"Și Saul încă suflând amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului"*. Pavel a lăsat mulțimea credincioșilor și a sărit asupra căpeteniilor. Întocmai ca un om care voind să taie un copac lasă ramurile și-l taie de jos, de la rădăcină, tot așa și Pavel s-a năpăstuit asupra ucenicilor, vrând să taie rădăcina predicării Evangheliei. Dar rădăcinile predicării Evangheliei nu erau ucenicii, ci Stăpânul ucenicilor. De aceea și spunea: *"Eu sunt via, voi mlădițele"*[32]. Rădăcina aceea este de nedoborât. De aceea, cu cât tăiau mai mult mlădițele, cu atât creșteau mai mult. A fost tăiat Ștefan, și a odrăslit Pavel și cei ce au crezut prin Pavel: *"Și s-a întâmplat,* spune Scriptura, *pe când se apropia el de Damasc, că fără de veste a strălucit peste el lumină din cer; și, căzând la pământ, a auzit un glas zicându-i: "Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?"*[33].

32. Ioan 15, 5.
33. Fapte 9, 3-4.

– Dar pentru ce n-a răsunat întâi glasul? Pentru ce a strălucit mai întâi lumina peste el?

– Pentru ca să asculte în liniște glasul! Un om care se gândește adânc la un lucru, un om plin de mânie nu răspunde, de l-ar striga mii și mii de oameni, fiind adâncit în gândurile lui. Deci, ca să nu se întâmple și cu Pavel asta, și beat de nebunia celor petrecute mai înainte să nu ia seama la glas sau chiar să nu-l audă dintru început, fiindu-i toată mintea îndreptată spre pustiirea ce avea s-o facă, Domnul i-a orbit mai întâi ochii cu lumina. Și după ce i-a potolit mânia, după ce i-a stins tot viforul sufletului său, după ce a făcut liniște deplină în mintea lui, a slobozit Domnul glasul acela, ca, fiindu-i înfrântă mândria, să ia aminte cu cuget înțelept la cele ce îi vor fi spuse.

"Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?".

Cuvintele acestea nu-s cuvintele unui om care învinuiește, ci ale unui om care se apără: *"Pentru ce Mă prigonești?"*. Ce vină mică sau mare Îmi poți aduce? Ce rău ți-am făcut? Că am înviat morții voștri? Că am curățit leproși? Că am izgonit diavoli? Dar pentru acestea ar trebui să Mi te-nchini, nu să Mă prigonești!".

Și ca să vezi că aceste cuvinte: *"pentru ce Mă prigonești?"*, sunt mai mult cuvinte de apărare, ascultă că și Tatăl Lui Se folosește de aceste cuvinte când le vorbește iudeilor. După cum Hristos spune: *"Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești?"*, tot așa și Tatăl le spune iudeilor: *"Poporul Meu, ce ți-am făcut Eu ție, sau cu ce te-am întristat?"*[34].

"Saule, Saule, pentru ce Mă prigonești? Iată, zaci cu fața la pământ! Iată, ești legat fără de lanțuri!". Întocmai ca un stăpân care prinde pe un rob ce fugise de multe ori și făcuse multe rele și care, după ce-l leagă, zice celui legat: "Ce vrei să-ți fac acum? Iată, ai ajuns în mâinile mele!", tot așa și Hristos, prinzându-l pe Pavel, l-a aruncat cu fața la pă-

34. Mih. 6, 3.

mânt; văzându-l că tremură, că se teme şi nu poate face nimic, îi spune: *"Saule, Saule, pentru ce Mă prigoneşti?* Unde este acuma mânia ta? Unde ţi s-a dus furia? Unde ţi-e râvna aceea nechibzuită? Unde sunt lanţurile cu care ai să legi pe alţii? Unde-s umbletele tale? Unde-i sălbăticia ta vestită? Acum stai nemişcat şi nici nu poţi să vezi pe Cel persecutat! Tu, care te zoreai, tu, care alergai peste tot locul, ai nevoie acum de călăuză!".

De aceea îi spune Hristos lui Pavel: *"Pentru ce Mă prigoneşti?"*, ca să cunoască Pavel că şi mai înainte, din prea buna Sa voie i-a îngăduit aceasta! Ca să cunoască Pavel că nici atunci când îi îngăduia să-L prigonească nu era semn de slăbiciune şi nici acum nu-i semn de cruzime, ci una este semn de bunătate, şi cealaltă, semn de purtare de grijă.

– Ce a făcut Pavel?

– A spus: *"Cine eşti, Doamne?"*[35]. A cunoscut stăpânia lui Hristos din îngăduinţa pe care i-o arătase. A aflat puterea Lui din orbirea sa şi, deci, mărturiseşte stăpânirea: *"Cine eşti, Doamne?"*.

Ai văzut suflet plin de înţelegere? Ai văzut minte plină de libertate? Ai văzut cuget cinstit? Nu s-a împotrivit, nu s-a îndărătnicit, ci a cunoscut îndată pe Stăpânul! N-a făcut ca iudeii! Iudeii Îl vedeau că învie morţii, că dă vedere orbilor, că pe leproşi îi curăţă, şi nu numai că nu alergau la Cel ce făcea acestea, ci Îl numeau şi înşelător[36] şi puneau la cale împotriva Lui tot felul de viclenii. Dar Pavel n-a făcut aşa, ci s-a schimbat îndată.

– Ce i-a răspuns Hristos?

– *"Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigoneşti"*[37].

– Dar pentru ce nu i-a spus: "Eu sunt Iisus Cel înviat; Eu sunt Iisus Cel ce stau la dreapta lui Dumnezeu", ci *"Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigoneşti"*?

35. Fapte 9, 5.
36. Cf. Matei 27, 63.
37. Fapte 9, 5.

– Ca să-i izbească mintea de uimire, ca să-i zdrobească sufletul de durere! Ascultă-l pe Pavel cum se jeleşte după ce au trecut mulţi ani şi după mii şi mii de fapte mari săvârşite de el! *"Eu sunt,* spune el, *cel mai mic dintre toţi Apostolii; nici nu sunt vrednic să mă numesc Apostol, pentru că am prigonit Biserica"*[38]. Dacă jelea aşa după ce făcuse mii şi mii de fapte mari, după ce trecuseră atâţia ani, cât crezi că n-a plâns atunci când a auzit glasul acela, căci nu făcuse nici o faptă mare şi avea pe cuget prigoana Bisericii?

5. Însă unii, la auzul acestor cuvinte, se ridică împotriva noastră! Voi, însă, să nu vă obosiţi, chiar dacă s-ar face seară. Vorbesc despre Pavel, despre Pavel care trei ani a învăţat pe ucenici zi şi noapte[39]. Se ridică, dar, unii împotriva noastră şi spun:

– Ce lucru mare că Pavel a venit la credinţă? Dumnezeu l-a tras la El, cu glasul acela, ca şi cum i-ar fi pus de gât o funie.

– Fiţi cu mare luare-aminte. Cuvintele ce le voi spune le adresez deopotrivă şi păgânilor, şi iudeilor, care socot că, învinuind pe Pavel, au o scuză pentru necredinţa lor, fără să-şi dea seama că fac un îndoit păcat: primul, că nu părăsesc rătăcirea lor, al doilea, că încearcă să aducă nişte învinuiri ca acestea sfântului lui Dumnezeu. Dar noi, cu harul lui Dumnezeu, îi vom lua apărarea.

– Ce învinuire îi aduc aceia lui Pavel?

– Dumnezeu, spun ei, l-a atras la El cu sila.

Ce silă, omule? L-a chemat de sus. La drept vorbind, crezi într-adevăr că l-a chemat de sus? Şi pe tine te cheamă azi cu glasul acela, dar nu asculţi! Vezi că venirea lui Pavel la credinţă n-a fost o silnicie? Că dacă ar fi fost o silnicie, ar trebui să asculţi şi tu. Iar dacă tu nu asculţi, atunci este vădit că Pavel a ascultat de buna sa voie.

38. I Cor. 15, 9.
39. Cf. Fapte 20, 31.

Şi ca să vedeţi că a însemnat mult chemarea lui Pavel pentru mântuirea lui, ca şi pentru mântuirea celorlalţi oameni, că Dumnezeu nu l-a lăsat pustiu de fapte şi de laude pentru voinţa sa şi nici nu a vătămat libertatea voii sale, ci că Pavel de buna sa voie şi datorită simţămintelor lui înalte a venit la credinţă, vă voi face să înţelegeţi aceasta cu altă pildă.

Au auzit iudeii un glas din ceruri, nu glasul Fiului, ci glasul Tatălui, grăind despre Hristos la râul Iordanului: *"Acesta este Fiul Meu cel iubit"*[40], şi iudeii au spus: "Acesta este înşelătorul"[41]. Ai văzut război pe faţă? Ai văzut luptă vădită? Ai văzut că în orice împrejurare este nevoie de simţăminte înalte, de suflet cinstit, care să nu fie cuprins mai înainte de patimă? Iată şi acolo glas, şi aici glas. Dar Pavel a dat ascultare glasului, pe când iudeii i s-au împotrivit. Şi iudeii nu numai că au auzit glasul, ci au văzut şi Duhul în chip de porumbel[42]. Pentru că Ioan boteza, iar Hristos era botezat, şi ca nu cumva, uitându-se la chipul omenesc al lui Hristos, iudeii să socotească mai mare pe cel ce boteza decât pe Cel botezat, a venit glasul care a făcut deosebirea între unul şi celălalt. Dar pentru că nu era lămurit despre cine spune glasul cuvintele ce le spunea, a venit şi Duhul cel Sfânt în chip de porumbel, atrăgând glasul asupra capului lui Hristos. Dar cu toate că L-a predicat pe Hristos şi cu glasul, cu toate că L-a arătat şi cu Duhul, iar mai târziu şi Ioan striga: *"Nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintelor"*[43], cu toate că au fost şi alte mii şi mii de mărturii, şi cu fapta şi cu cuvântul, iudeii au rămas faţă de toate orbi; dar, mai bine spus, le-au văzut pe toate, dar n-au dat ascultare nici celor spuse, nici celor săvârşite, pentru că sufletul lor era cuprins mai dinainte de nebunia de a dobândi slavă de la oameni. Aceasta o spune evanghelistul:

40. Matei 3, 17.
41. Cf. Matei 27, 63.
42. Cf. Matei 3, 16.
43. Luca 3, 16.

că mulţi iudei au crezut în El, dar nu-L mărturiseau din pricina căpeteniilor, ca să nu fie scoşi afară din sinagogă[44]. Chiar Hristos spunea: *"Cum puteţi crede voi, care primiţi slavă unii de la alţii, şi nu căutaţi slava cea de la singurul Dumnezeu?"*[45]. Pavel n-a făcut aşa; a auzit numai un singur glas, chiar glasul Celui prigonit, şi îndată a alergat la El, îndată a ascultat şi s-a schimbat în mod deplin.

Iar dacă nu vă oboseşte lungimea cuvântului meu, vă voi da o altă pildă şi mai apropiată.

Au auzit şi iudeii pe Fiul, şi L-au auzit aşa cum L-a auzit şi Pavel; şi L-au auzit în aceleaşi împrejurări în care L-a auzit şi Pavel, şi, cu toate acestea, nici aşa n-au crezut. Iudeii au auzit glasul ca şi Pavel, când era cuprins de furie, când se purta cu sălbăticie, când ducea război ucenicilor.

– Unde şi când s-a întâmplat asta cu iudeii?

– Au ieşit noaptea cu felinare şi cu făclii ca să-L prindă[46]. Socoteau că năvălesc asupra unui simplu om. Voind dar să le arate puterea Lui, să le arate că este Dumnezeu şi că lovesc cu piciorul în bolduri, le zice: *"Pe cine căutaţi?"*[47]. Stăteau înaintea Lui, alături de El, şi nu-L vedeau; ci Însuşi Cel căutat îi sfătuia cum să-L găsească, pentru a cunoaşte iudeii că de bunăvoie vine la patimă, că, dacă n-ar fi voit, n-ar fi fost prins. Cum ar fi putut-o face, când nici nu-L puteau găsi? Dar pentru ce spun eu că nu-L puteau găsi? Nici să-L vadă nu puteau, deşi le stătea în faţă. Şi nu numai că nu puteau să-L vadă, deşi le era în faţă, ci chiar când au răspuns la întrebarea Lui, nici atunci nu ştiau cine era Cel din faţa lor. Atât de tare le erau ochii orbiţi! Şi nu numai atât, ci i-a aruncat şi la pământ cu glasul Lui. Când a spus: *"Pe cine căutaţi?"*, s-au întors toţi înapoi din pricina glasului

44. Cf. Ioan 9, 22; 12, 42.
45. Ioan 5, 44.
46. Cf. Ioan 18, 3.
47. Ioan 18, 4.

acestuia. După cum glasul l-a doborât pe Pavel şi l-a făcut să zacă la pământ, tot aşa şi pe aceia glasul i-a aruncat la pământ pe toţi. Şi, după cum Pavel nu vedea pe Cel prigonit de el, tot aşa şi aceia nu-L vedeau pe Cel căutat de ei. După cum Pavel a fost orbit în timpul furiei lui, tot aşa şi aceia au fost orbiţi tot în timpul furiei lor. Pavel a pătit aceasta când mergea să lege pe ucenici, aceia au pătit la fel când mergeau să lege pe Hristos. Şi într-o parte lanţuri, şi-n cealaltă parte lanţuri. Şi într-o parte prigonire, şi-n cealaltă parte prigonire. Şi într-o parte orbire, şi-n cealaltă orbire. Şi într-o parte glas, şi-n cealaltă glas. Asemănătoare e arătarea puterii lui Hristos, asemănătoare sunt leacurile, dar nu asemănătoare îndreptarea. Mare a fost deosebirea între cei bolnavi, între Pavel şi iudei! Poate fi oare cineva mai învârtoşat la inimă, mai lipsit de minte ca iudeii aceia? Au căzut cu faţa la pământ, dar s-au ridicat şi iar L-au atacat! Oare n-au fost mai nesimţitori ca pietrele? Şi ca să vadă ei că El este Cel care le-a spus: *"Pe cine căutaţi"?*, după ce i-a aruncat cu faţa la pământ şi după ce s-au ridicat, le spune iarăşi: *"Pe cine căutaţi?"*, iar când ei i-au răspuns *"Pe Iisus"*, le-a zis: *"V-am spus că Eu sunt"*[49], ca şi cum le-ar fi spus: "Aflaţi că Eu sunt şi Cel ce v-a întrebat mai înainte "Pe cine căutaţi?", şi Cel ce v-a aruncat cu faţa la pământ!". Dar iudeii n-au folosit nimic din această întâmplare, ci au stăruit în orbirea lor.

Pune dar faţă în faţă toate cele întâmplate cu Pavel şi cele întâmplate cu iudeii, şi crede fără îndoială că Pavel n-a venit la credinţă silit de cineva, ci datorită sufletului lui curat şi cugetului lui cinstit.

6. Dar, dacă aveţi răbdare şi îngăduiţi, vă voi aduce o altă pildă, şi mai potrivită ca aceasta, cu o dovadă mai presus de orice îndoială că Pavel n-a venit la Domnul atras cu sila.

49. Ioan 18, 6-8.

Mai târziu, Pavel s-a dus în oraşul Salamina din insula Cipru şi a găsit acolo un vrăjitor care-i stătea împotrivă în faţa proconsulului Sergius[50]. Pavel, umplându-se de Duh Sfânt, i-a zis: *"O, tu, cel plin de toată viclenia şi de toată răutatea, fiu al diavolului, nu vei înceta de a strâmba căile Domnului cele drepte?"*[51]. Aceste cuvinte le spunea prigonitorul! Să slăvim dar pe Cel ce l-a schimbat! Aţi auzit că mai înainte pustia Biserica, intra prin case, târa bărbaţi şi femei şi-i arunca în temniţă[52]. Şi acum, cu câtă îndrăznire grăieşte pentru Evanghelie! *"Nu vei înceta,* spune el, *de a strâmba căile Domnului cele drepte? Şi iată, mâna Domnului este acum peste tine şi vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme"*[53]. Leacul care l-a făcut pe el să vadă, pe acela l-a dat şi vrăjitorului, dar acesta a rămas în orbirea sa. Ca să vezi că nu numai chemarea l-a adus pe Pavel la Hristos, ci şi voinţa lui cea liberă. Dacă orbirea singură ar fi făcut aceasta, ar fi trebuit ca şi vrăjitorul să vină la Hristos. Dar n-a venit. Vrăjitorul a orbit, iar proconsulul, văzând ce s-a întâmplat, a crezut. Unul a primit leacul, iar celălalt a căpătat vederea. Aţi văzut ce lucru mare este curăţia sufletului şi ce mare rău e neascultarea şi învârtoşarea inimii? Vrăjitorul a orbit; n-a folosit nimic, pentru că n-a ascultat, însă proconsulul a cunoscut pe Hristos.

V-am dat, dar, destule dovezi că Pavel a venit la Hristos liber şi de bună voie. Vreau să ţineţi bine minte acest cuvânt, că Dumnezeu nu sileşte pe cel care nu vrea, dar atrage la El pe cei ce vor. De aceea a şi spus: *"Nimeni nu vine la Mine de nu-l va trage Tatăl Meu"*[54]. Dumnezeu atrage pe cel care vrea să fie atras, pe cel care întinde mâna când zace

50. Cf. Fapte 13, 6-8.
51. Fapte 13, 10.
52. Cf. Fapte 8, 3.
53. Fapte 13, 10-11.
54. Ioan 6, 44.

la pământ. Şi ca să vedeţi că Dumnezeu nu sileşte pe nimeni, ascultaţi! Dacă El voieşte, dar noi nu voim, mântuirea noastră e pierdută. Nu pentru că voinţa Lui e slabă, ci pentru că nu vrea să ne silească. Dar să stăruim puţin asupra acestui lucru, pentru că mulţi adeseori, ca să-şi ascundă trândăvia, se folosesc de această falsă apărare. Când îi chemi să se boteze, când îi îndemni să-şi schimbe viaţa şi să facă fapte bune, pentru că nu vor s-o facă şi o tot amână, răspund: "Dacă va vrea Dumnezeu, mă va îndupleca şi m-oi schimba!". Nu-i ţin de rău pentru răspunsul lor! Dimpotrivă, chiar îi laud mult că aleargă la voia lui Dumnezeu. Dar doresc să facă şi ei ce le stă în putinţă, şi apoi să spună: "Dacă va vrea Dumnezeu!". Că dacă dormi şi trândăveşti, dacă nu te străduieşti să faci fapte bune, ci pui înainte numai voia lui Dumnezeu, niciodată nu vei avea cele de care ai nevoie. După cum am spus: Dumnezeu nu atrage la Sine pe nimeni cu sila, cu forţa. Vrea, e drept, să se mântuiască toţi, dar nu sileşte pe nimeni. Precum spune şi Pavel: *"Dumnezeu voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină"*[55].

– Dar pentru ce nu se mântuiesc toţi, dacă vrea ca toţi să se mântuiască?

– Pentru că nu urmează voinţa tuturor voinţei Lui, iar Dumnezeu nu sileşte pe nimeni.

La fel grăieşte Domnul şi Ierusalimului: *"Ierusalime, Ierusalime, de câte ori am voit să adun pe fiii tăi, şi n-aţi voit?"*[56].

– Şi ce se va întâmpla?

– *"Iată, vi se lasă casa voastră pustie"*[57].

Vezi, chiar dacă vrea Dumnezeu, dar dacă noi nu urmăm voinţei lui Dumnezeu, rămânem în căile pierzaniei.

55. I Tim. 2, 4.
56. Matei 23, 37.
57. Matei 23, 38.

Aşa cum v-am spus de multe ori, vă spun şi acum, că Dumnezeu e gata să mântuiască nu pe omul care nu vrea, nu pe omul care se împotriveşte, ci pe omul care doreşte, care voieşte. Oamenii vor să stăpânească şi să domnească peste slugile lor, cu voia sau fără voia lor, pentru că-i stăpânesc urmărind folosul propriu, nu pe al slugilor lor. Dumnezeu însă, cu toate că nu are nevoie de nimic, cu toate că nu are nevoie de nici una din faptele noastre, doreşte totuşi cu înfocare să-I slujim, însă nu spre folosul Său, ci spre folosul nostru. Dumnezeu le face pe toate spre folosul nostru, dacă noi de bunăvoie, cu dragă inimă şi cu mulţumire Îi slujim; dar dacă nu vrem, dacă ne împotrivim, nu ne sileşte, nu ne forţează. Prin aceasta arată că nu trebuie să ne mulţumească El nouă pentru că-I slujim, ci noi suntem datori să-I mulţumim că Îl avem Stăpân.

Cunoscând dar acestea şi gândindu-ne la iubirea de oameni a Stăpânului, să ducem după puterile noastre o viaţă vrednică de bunătatea Lui, ca să dobândim şi Împărăţia cerurilor, pe care facă Dumnezeu ca noi toţi să o dobândim, cu harul şi cu iubirea de oameni ale Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava şi puterea, împreună cu Părintele şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Despre schimbarea numelor[1]

Cuvântul IV

1. Când mă uit cât de puțini sunteți astăzi la slujbă și când văd că turma se împuținează cu fiecare slujbă, mă și întristez, dar mă și bucur. Mă bucur pentru voi, cei de față, dar mă întristez pentru cei care lipsesc. Voi sunteți vrednici de laude, că n-ați ajuns mai trândavi din pricina numărului mic de credincioși ce vin la biserică; aceia sunt vrednici de dojană, că nu li s-a trezit râvna din pricina sârguinței voastre. De asta pe voi vă fericesc și spun că sunteți pilde, pentru că nu v-a vătămat deloc nepăsarea lor, iar pe aceia îi nefericesc și-i plâng, pentru că râvna voastră nu le-a fost de nici un folos. N-au auzit pe profetul ce spune: *"Ales-am a fi lepădat în casa lui Dumnezeu, decât a locui în locașurile păcătoșilor"*[2]. N-a spus: "Ales-am să locuiesc în casa lui Dumnezeu", nici "să stau", nici "să intru", ci "ales-am a fi lepădat". Mi-ar plăcea, spune psalmistul, să fiu rânduit chiar printre cei din urmă! M-aș mulțumi, de-ar fi să stau chiar în pridvoarele ei! Aș socoti cel mai mare dar dacă aș fi numărat chiar printre cei din urmă în casa Dumnezeului meu. Dragostea de Dumnezeu Îl face bun al tău pe Stăpânul obștesc! Atât de puternică e dragostea! Cel care iubește nu dorește doar să-l vadă pe cel iubit, ci și casa lui, și poarta casei lui. Nu numai poarta casei lui, ci și cărarea și ulița lui. De vede haina sau încălțămintea iubitului său, socoate că îl are lângă el chiar pe acela pe care-l iubește. Așa erau profeții. Pentru că nu vedeau pe Dumnezeu, Care-i netrupesc,

1. P.G. 51, 144-156. (Mustrare celor ce au lipsit de la biserică și îndemn celor ce au venit; trebuie să avem grijă de frați; la începutul Epistolei către Corinteni: *"Pavel, chemat apostol"*; și "Despre smerenie").

2. Ps. 83, 11.

vedeau casa Lui, şi văzându-I casa, îşi imaginau că-L au în faţă chiar pe Dumnezeu. *"Ales-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu mai mult decât a locui în locaşurile păcătoşilor"*. Orice loc, orice locaş, în comparaţie cu casa lui Dumnezeu, este locaş de păcătoşi, fie el tribunal, fie senat, fie locuinţă omenească. Chiar de s-ar înălţa în ele rugăciuni şi cereri, totuşi trebuie neapărat să fie acolo şi certuri, sfadă, ocări şi sfaturi cu privire la grijile lumeşti. Dar casa aceasta unde stăm noi acum e lipsită de toate acestea. De aceea acelea sunt locaşuri de păcătoşi, iar aceasta, casă a lui Dumnezeu. Şi după cum portul este lipsit de vânturi şi de valuri şi dă adăpost corăbiilor ce ancorează-n el, tot aşa şi casa lui Dumnezeu smulge pe cei ce intră-n ea din grijile lumeşti ca dintr-o furtună şi le dă prilej să stea în linişte şi la adăpost, le dă prilej să asculte cuvintele dumnezeieşti. Locul acesta este temei de virtute, şcoală de înţelepciune. Iar aceasta nu numai atunci când se face slujbă, când se citesc Scripturile, când se rosteşte cuvânt duhovnicesc de învăţătură şi când este soborul sfânt al părinţilor, ci totdeauna, în orice clipă! Calcă-i numai pragul, şi ai lepădat îndată grijile lumeşti. Intră dincolo de prag, şi o boare duhovnicească îţi învăluie sufletul. Liniştea de aici te umple de frică (de Dumnezeu) şi te învaţă dreapta cugetare. Îţi deşteaptă gândurile şi nu te mai lasă să te gândeşti la cele din lume. Te mută de pe pământ la cer. Dacă atunci când nu e slujbă este atât de mare folosul venirii aici, cu cât folos nu vor pleca de aici cei ce vin la biserică atunci când profeţii necontenit strigă, când apostolii binevestesc, când Hristos este în mijloc, când Tatăl laudă cele făcute aici, când Duhul Sfânt dă tuturor bucuria Lui! Şi câtă pagubă nu au aceia care lipsesc!

Tare aş vrea să ştiu unde stau acum cei care n-au venit la sfânta slujbă, să ştiu ce i-a oprit, ce i-a îndepărtat de această masă sfântă şi despre ce vorbesc! Dar, mai bine spus, o ştiu prea bine! Sau stau la taifas şi vorbesc despre lucruri de ruşine şi de batjocură, sau sunt ţintuiţi de griji

lumeşti. Aceste două preocupări nu pot dobândi iertare şi duc la grea osândă. Despre cei dintâi nici nu trebuie să mai vorbesc, nici să dovedesc că n-au parte de nici o îndurare. Dar că nici aceia care ne spun că sunt prinşi cu treburile din casă, care ne spun că sunt tare ocupaţi şi care nu vor să le pună pe cele duhovniceşti înaintea celor lumeşti măcar o dată pe săptămână, când îi chemăm aici; dar că nici aceia nu pot dobândi iertare, o spune Evanghelia. Cei chemaţi la nunta cea duhovnicească au pus înainte tot aceste scuze: unul că şi-a cumpărat cinci perechi de boi, altul că şi-a cumpărat o ţarină, altul că s-a însurat[3]. Totuşi au fost pedepsiţi. Motivele pentru care nu au venit la nuntă păreau serioase. Dar când Dumnezeu ne cheamă, nu avem cuvânt de apărare. Întâi Dumnezeu, şi apoi treburile noastre, chiar cele de neapărată nevoie. Întâi să-L cinstim pe Dumnezeu, şi apoi să ne îngrijim de celelalte. Spune-mi mie, care slugă se îndeletniceşte cu treburile sale înainte de a-l sluji pe stăpân? Nu-i oare absurd să-i slujim cu atât respect şi atâta supunere pe oameni, la care stăpânia este un simplu nume, iar pe adevăratul Stăpân, nu numai Stăpân al nostru, ci şi al puterilor cereşti, să nu-L învrednicim nici de slujirea ce-o dăm celor ce sunt robi ca şi noi?

O, de v-ar fi cu putinţă să intraţi în cugetul celor care lipsesc de la biserică, atunci aţi vedea bine de câte răni sunt plini şi câţi spini au! După cum un pământ care n-a fost lucrat de mâini de plugar înţeleneşte şi se sălbăticeşte, tot aşa şi sufletul care nu se bucură de cuvântul duhovnicesc de învăţătură, odrăsleşte spini şi ciulini. Dacă noi, care îi auzim în fiecare zi pe profeţi şi pe apostoli, abia de ne înfrânăm mânia, abia de ne potolim pofta, abia de scoatem din noi puroiul invidiei, dacă noi, care adormim patimile noastre cu cântecele dumnezeieştilor Scripturi, abia de domolim fiarele cele fără de ruşine, spune-mi mie: ce

3. Cf. Luca 14, 16-20.

nădejde de mântuire să mai aibă cei care niciodată nu se bucură de aceste leacuri şi nici nu aud înţelepciunea cea dumnezeiască? Aş dori să pot arăta ochilor voştri sufletul lor, ca să vedeţi că e murdar, întinat, negru, josnic şi lipsit de îndrăznire! După cum cei care nu fac baie au trupurile pline de multă murdărie şi necurăţenie, tot aşa şi cei care nu-şi scaldă sufletul cu cuvintele de învăţătură duhovnicească au pe ei pete mari de păcate. Baie duhovnicească sunt cele de aici; ele curăţă cu căldura Duhului toată murdăria. Dar, mai bine spus, focul Duhului nu curăţă numai murdăria, ci şi vopseaua. Că spune Dumnezeu: *"Dacă vor fi păcatele voastre roşii ca purpura, le voi face albe ca zăpada"*[4]. Cu alte cuvinte, Dumnezeu spune aşa: "Chiar dacă murdăria păcatelor îţi năpădeşte sufletul cu o forţă atât de mare încât (pare că) nu se mai poate şterge, cum nu se poate şterge vopseaua, şi aşa Eu pot să fac din roşu alb! E de ajuns numai să vrei, şi ţi se şterg toate păcatele!

2. Nu spun acestea ca să mă auziţi voi, – căci voi, datorită harului lui Dumnezeu, n-aveţi nevoie de leacuri –, ci ca să le audă prin voi aceia ce nu vin la biserică. Dacă aş putea să ştiu în ce locuri se adună, n-aş mai supăra dragostea voastră. Dar pentru că mie unuia îmi este cu neputinţă să ştiu unde se adună atâta popor, vă încredinţez vouă vindecarea fraţilor voştri. Îngrijiţi-vă de fraţii voştri, aduceţi-i încoace, chemaţi-i! Ştiu că adesea aţi făcut aceasta! Dar nu este de ajuns s-o fi făcut de multe ori! Trebuie s-o faceţi până ce îi veţi îndupleca şi îi veţi aduce aici! Ştiu că i-aţi supărat, că adeseori aţi fost socotiţi ca împovărători, şi nu i-aţi înduplecat. Şi asta v-a stins zelul. Dar să vă mângâie Pavel, care spune: *"Dragostea toate le nădăjduieşte, toate le crede; dragostea nu cade niciodată"*[5]. Tu fă-ţi datoria! Vei avea de la Dumnezeu plată, chiar dacă acela nu primeşte vindecarea ta! Dacă arunci seminţele în pământ şi nu dau

4. Is. 1, 18.
5. 1 Cor. 13, 7-8.

rod, pleci cu mâinile goale. Cu sufletul nu-i aşa! Tu aruncă în suflet învăţătura! Vei fi răsplătit în mod deplin, chiar dacă nu-l convingi cu spusele tale! Şi vei avea atâta plată câtă ai avea de te-ar fi ascultat! Dumnezeu nu Se uită numai la sfârşitul lucrurilor, ci şi la gândul cu care facem un lucru. Aşa obişnuieşte Dumnezeu să hotărască răsplata!

Vă rog să faceţi şi voi ce fac aceia care se dau în vânt după cursele de cai.

– Ce fac aceia?

– Se înţeleg între ei de cu seara ca să se întâlnească în zori la casa unuia dintre ei, hotărăsc locuri de întâlnire, se adună toţi la un loc ca să se ducă cu mai multă plăcere la acea privelişte drăcească.

După cum aceia lucrează cu râvnă împotriva sufletului lor şi se trag unul pe altul în jos, tot aşa şi voi purtaţi de grijă sufletelor voastre, lucraţi fiecare la mântuirea celuilalt. Când e zi de slujbă, du-te la casa fratelui tău, aşteaptă-l afară în poartă, iar când iese din casă, pune mâna pe el. De-l cheamă mii şi mii de treburi, nu-l lăsa. Nu-i îngădui să se apuce de vreo treabă înainte de a-l duce la biserică şi înainte de a-l convinge să stea la toată slujba. De se încăpăţânează, de se împotriveşte, de-ţi spune că are mii şi mii de treburi, nu te lăsa convins, nu te lăsa înduplecat! Spune-i, învaţă-l că îi vor merge mai bine şi celelalte lucruri de se va îndeletnici cu ele după ce s-a terminat slujba, după ce a luat parte la rugăciunile din biserică, după ce s-a bucurat de binecuvântările părinţilor. Leagă-l cu aceste cuvinte, şi chiar cu mult mai multe decât acestea! Du-l astfel la această sfântă Masă, ca să ai îndoită plată, atât pentru venirea ta la biserică, cât şi pentru venirea lui! Dacă vom pune atâta râvnă şi atâta zel pentru vânarea celor nepăsători, îi vom mântui negreşit. Necontenitul nostru îndemn îi va ruşina şi-i va face să-şi lase deoparte nepăsarea, de-ar fi ei de mii şi mii de ori mai nepăsători, sălbatici şi nerușinaţi. De-ar fi ei de mii şi mii de ori mai fără de ruşine, nu sunt mai răi

decât judecătorul care pe Dumnezeu nu-L cunoştea şi de oameni nu se ruşina[6]. Şi totuşi, stăruinţa necontenită a unei văduve l-a înduplecat pe un om atât de crud şi atât de sălbatic, pe un om tare ca fierul şi ca diamantul. Ce iertare mai putem merita noi, dacă o văduvă a putut să înduplece şi să convingă pe un judecător crud, care nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se ruşina, să-i facă dreptate, iar noi nu putem să-i atragem pe fraţii noştri, care-s cu mult mai blânzi şi mai măsuraţi decât acel judecător, când îi sfătuim spre binele lor?

Acestea vi le-am spus de multe ori, şi n-am să încetez să le spun până ce nu îi voi vedea sănătoşi pe cei bolnavi. În fiecare zi îi voi căuta în biserică, până ce voi putea, prin râvna voastră, să-i găsesc. Vă rog, dar, şi pe voi să-i căutaţi pe cei nepăsători, cu aceeaşi durere cu care vă grăiesc acestea acum, cu aceeaşi mâhnire. Nu numai mie, ci şi vouă v-a poruncit Pavel să vă îngrijiţi de mădularele voastre. *"Îndemnaţi-vă,* spune Pavel, *unul pe altul cu aceste cuvinte, precum o şi faceţi"*[7], şi iarăşi: *"zidiţi-vă unul pe altul"*[8]. Că mare este răsplata celor ce se îngrijesc de fraţii lor, şi cumplită pedeapsa celor ce stau nepăsători şi dispreţuiesc mântuirea fraţilor lor.

3. De aceea, eu cred, sunt tare încredinţat că veţi face cu dragă inimă ce vă spun. Aşa că pun aici capăt îndemnului acestuia şi voi încerca să vă duc la masa lui Pavel.

"Pavel, chemat apostol"[9].

Aceste cuvinte le-aţi auzit şi voi de multe ori şi vi le-am citit şi eu adeseori. Dar spusa aceasta nu trebuie numai citită, ci şi înţeleasă. Altfel, n-avem nici un câştig de pe urma citirii lor. O comoară ascunsă în pământ, pe care calci cu picioarele, nu-şi arată bogăţia, iar ca să descoperi

6. Cf. Luca 18, 2-5.
7. 1 Tes. 5, 11.
8. 1 Tes. 5, 11.
9. Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1.

toată bogăția ei, trebuie mai întâi să sapi și să te cobori în adânc. Tot așa și cu Scripturile. Nu este de ajuns numai citirea lor ca să descoperi comoara ascunsă în ele! Trebuie să cercetezi adâncul lor! Dacă ar fi fost de ajuns citirea, n-ar fi spus Filip eunucului: *"Oare înțelegi ce citești?"*[10]. Dacă ar fi fost de ajuns citirea, n-ar fi spus Hristos iudeilor: *"Cercetați Scripturile!"*[11]. Cel care cercetează nu se oprește la suprafață, ci se coboară în adânc.

Eu văd un noian de gânduri în cuvintele acestea de la începutul epistolelor lui Pavel. În scrisorile scrise de oameni, cuvintele de adresare de la începutul lor exprimă numai un simțământ de respect. În epistolele lui Pavel însă lucrurile nu stau așa, ci cuvintele de la început sunt pline de multă înțelepciune. Nu grăiește în ele Pavel, ci Hristos mișcă sufletul lui.

"Pavel, chemat apostol". Cuvântul acesta *"Pavel"* este un nume, un simplu nume. Dar are ascunsă în el comoară de gânduri. Cunoașteți comoara acestor gânduri din cele ce v-am spus. Într-adevăr, dacă vă aduceți aminte, știți că trei zile întregi am vorbit numai despre acest nume; v-am spus pricinile pentru care mai înainte s-a numit Saul, iar mai pe urmă a fost numit Pavel; v-am spus apoi pentru ce n-a primit acest nume îndată după ce a venit la credință, ci a purtat încă multă vreme numele vechi, pe care i-l puseseră dintru început părinții. Din toate acestea ați văzut înțelepciunea lui Dumnezeu și purtarea de grijă ce-o are Dumnezeu și de noi, și de sfinții Lui. Dacă oamenii nu pun la întâmplare nume copiilor lor, ci le dau numele părinților lor, sau pe ale bunicilor, sau ale altor rude, cu mult mai mult Dumnezeu n-a pus la întâmplare și fără motiv nume robilor Săi, ci cu multă înțelepciune. Oamenii pun adeseori copiilor numele celor răposați, fie spre cinstirea celor plecați de aici, fie pentru mângâierea lor, și astfel numele dat

10. Fapte 8, 30.
11. Ioan 5, 39.

copiilor le este o mângâiere a durerii cauzate de moartea celor dragi. Dumnezeu însă, dând nume sfinţilor, pune în numele lor, ca într-un stâlp de aramă, amintire şi învăţătură de virtute. Pe Petru l-a numit aşa din pricina virtuţii sale; i-a dat prin acest nume dovada tăriei credinţei[12]; ca să-i fie numele dascăl statornic al unei astfel de tării. Pe Iacov şi pe Ioan i-a numit fiii tunetului[13] din cauza vocii puternice cu care predicau Evanghelia. Dar ca să nu vă plictisesc vorbind iarăşi despre aceleaşi lucruri, am să le las la o parte şi am să vă spun că numele sfinţilor, în ele însele, sunt pline de respect pentru iubitorii de Dumnezeu şi înfricoşătoare pentru păcătoşi.

Onisim, un rob fugar, un hoţ, care furase din banii stăpânilor, a fost primit de Pavel; iar Pavel i-a schimbat viaţa şi l-a adus la credinţă. Voind apoi să-l dea înapoi stăpânului său, i-a scris aşa: *"De aceea, deşi am multă îndrăznire întru Hristos ca să-ţi poruncesc, în numele iubirii, mai bine te rog, aşa cum sunt eu, Pavel bătrânul, iar acum şi înlănţuit în Hristos Iisus"*[14]. Vezi că a pus trei pricini ca să-l înduplece pe Filimon: lanţurile pentru Hristos, viaţa lui, ajunsă la bătrâneţe, şi respectul insuflat de numele său? Pentru că era numai unul singur care făcea rugămintea, de aceea se străduiesc să-l roage pe Filimon (de fapt) trei: cel înlănţuit, cel bătrân şi Pavel[15]. Vezi că pentru cei credincioşi chiar şi numele sunt pline de respect şi de dragoste dumnezeiască? Dacă adesea, chemând în ajutor numele copilului iubit, îndupleci, de dragul numelui, pe tată să-ţi facă o favoare pe care mai înainte n-o voia, apoi negreşit cu mult mai mult vei reuşi când vei chema în ajutor numele sfinţilor!

Dar numele sfinţilor sunt înfricoşătoare pentru păcătoşi, aşa cum sunt numele dascălilor pentru copiii leneşi. Ascultă

12. Cf. Matei 16, 18.
13. Cf. Marcu 3, 17.
14. Filim. 8-9.
15. Cf. nota a, col. 149.

că ne spune aceasta Pavel în Epistola către Galateni. Galatenii înclinau spre rătăcire iudaică şi erau în primejdie să-şi piardă credinţa. Pavel, voind să-i ridice şi să-i înduplece să nu introducă în învăţătura Evangheliei învăţături iudaice, le scrie aşa: *"Iată, eu, Pavel, vă spun vouă că dacă vă veţi tăia împrejur, Hristos nu vă va folosi la nimic"*[16]. A spus: *"eu"*. Dar pentru ce a mai adăugat şi numele? Nu era de ajuns cuvântul *"eu"* ca să ne arate pe cel ce a scris epistola? Da, dar adaugă şi numele său, ca să cunoşti că însuşi adaosul numelui este în stare să-i mustre pe ascultători. Numele le aducea aminte de dascăl. Şi noi încercăm aceleaşi simţăminte când ne vin în minte numele sfinţilor. De suntem nepăsători, ne trezim; de dispreţuim poruncile, ne înfricoşăm. Eu, când aud de Pavel Apostolul, îmi aduc aminte îndată de omul care a trăit în necazuri, în strâmtorări, de omul care a fost lovit, care a fost întemniţat, care a petrecut o zi şi o noapte în prăpastia mării[17], care a fost răpit în al treilea cer, care a auzit în rai cuvinte de nespus [18], îmi aduc aminte de vasul alegerii[19], de nuntaşul lui Hristos, de cel care dorea să fie anatema de la Hristos pentru fraţii lui[20]. Ca un lanţ de aur, numele lui Pavel aduce în mintea celor ce sunt cu mare luare-aminte tot şirul faptelor lui mari. Şi nu este mic câştigul ce-l avem de aici!

4. Aş putea spune încă şi mai multe decât acestea despre numele lui Pavel. Dar opresc aici gândurile despre numele lui, ca să mă ocup de celălalt cuvânt, de cuvântul: *"chemat"*. Să vorbim, dar, despre el. După cum cuvântul *"Pavel"* ne-a oferit o bogăţie de gânduri, tot aşa şi cuvântul *"chemat"* ne va oferi tot atâta bogăţie de gânduri, şi chiar mai mare, dacă l-am cerceta cu râvna cuvenită. După cum

16. Gal. 5, 2.
17. Cf. 2 Cor. 11, 23-26.
18. Cf.2 Cor. 12, 2-4.
19. Cf. Fapte 9, 15.
20. Cf. Rom. 9, 3.

cu o piatră prețioasă, luată dintr-o podoabă împărătească sau dintr-o coroană, poți cumpăra, dacă vinzi acel mărgăritar care strălucește, moșii de mare preț, cete de robi și alte bogății mai mari ca acestea, tot așa și cu cuvintele dumnezeiești; dacă vrei să pătrunzi înțelesul unui singur cuvânt, vei găsi în el multă bogăție duhovnicească, iar aceasta îți aduce nu case, nici robi, nici hectare de pământ, ci pricină de cinstire de Dumnezeu și înțelepciune dacă sufletul ți-e cu mare luare-aminte. Iată, de pildă, la ce bogăție de lucruri duhovnicești ne duce cuvântul *"chemat"*.

Mai întâi trebuie să aflăm ce înseamnă *"chemat"*; apoi să vedem pentru ce Pavel folosește acest cuvânt numai în Epistola către Corinteni, și nu în Epistola către Romani și nici în vreo altă epistolă.

N-a făcut la întâmplare asta, nici fără rost. Și noi, când scriem o scrisoare, nu alegem la întâmplare modul de adresare; ci, când scriem unor oameni mai mici decât noi, scriem: "cutare către cutare"; când scriem unuia de același rang cu noi, numim "stăpân" pe primitorul scrisorii; iar când scriem unuia care ne depășește cu mult în rang, adăugăm, în formula de adresare, și alte multe titluri, pline de mai mare respect. Dacă noi dovedim atâta purtare de grijă și nu scriem tuturor la fel, ci folosim felurite moduri de adresare, potrivite cu persoanele cărora le scriem, apoi cu mult mai mult Pavel n-a scris la întâmplare unora într-un fel, și altora în alt fel, ci cu înțelepciune duhovnicească. Că nu s-a numit "chemat" la începutul vreunei epistole scrise altora o putem afla citind chiar începuturile acestora.

Datoria mea este să spun pentru ce a făcut Pavel aceasta, după ce mai întâi voi arăta ce înseamnă cuvântul "chemat" și ce a vrut Pavel să ne învețe prin acest cuvânt.

– Ce a vrut dar Pavel să ne învețe când s-a numit pe sine *"chemat (apostol)"*?

– Că n-a venit el întâi la Stăpânul, ci a ascultat când a fost chemat. N-a căutat el și a găsit, ci a fost găsit pe când

rătăcea. N-a văzut el întâi lumina, ci lumina şi-a lăsat razele sale peste vederile lui şi i-a orbit ochii cei din afară, dar i-a deschis pe cei dinlăuntru.

S-a numit dar pe sine *"chemat"* voind să ne înveţe că nici una din faptele lui mari nu trebuie pusă pe seama lui, ci a lui Dumnezeu, Care l-a chemat. "Cel care mi-a deschis porţile luptei şi stadionul, spune el, Acela este şi cauza cununilor. Cel care a pus începutul şi a sădit rădăcina, Acela mi-a pricinuit roadele care au ieşit din mine mai târziu". De aceea, în altă parte, după ce a spus: *"M-am ostenit mai mult decât toţi"*, a adăugat: *"dar nu eu, ci harul care este cu mine"*[21].

Cuvântul *"chemat"* nu arată altceva decât faptul că Pavel nu socoteşte ale sale faptele lui mari, ci că le pune pe toate pe seama Stăpânului Dumnezeu. Aşa i-a învăţat pe ucenici şi Hristos, spunându-le: *"Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi"*[22]. Şi Apostolul lasă să se înţeleagă acelaşi lucru în aceeaşi epistolă: *"Atunci voi cunoaşte pe deplin, precum am fost şi eu cunoscut"*[23]. Da, spune Pavel, "nu L-am cunoscut eu întâi, ci eu am fost cunoscut întâi". Pe când prigonea şi pustia Biserica, Hristos l-a chemat, zicându-i: *"Saule, Saule, pentru ce Mă prigoneşti"*[24]. Din această cauză se numeşte *"chemat"*.

– Dar pentru ce le spune aceasta corintenilor?

– Corintul era metropola Ahaiei şi era plină de harisme duhovniceşti. Şi, pe bună dreptate, ea a fost cea dintâi care a avut parte să se bucure de învăţătura lui Pavel. După cum o vie care are parte de un vier bun şi harnic este plină de frunze şi încărcată mereu de rod bogat, tot aşa şi oraşul acela a fost cel dintâi oraş care a avut parte de învăţătura lui Pavel, ca de un vier bun; şi era plin de toate bunătăţile pentru că s-a desfătat vreme îndelungată cu înţelepciunea

21. I Cor. 15, 10.
22. Ioan 15, 16.
23. I Cor. 13, 12.
24. Fapte 9, 4.

lui. Dar nu era bogat numai în harisme duhovnicești, ci avea din destul și multe bogății lumești. Le întrecea pe toate celelalte orașe prin înțelepciunea și cultura profană, prin bogăție și putere. Asta îl îngâmfa și-l făcea să se mândrească; iar mândria îl împărțea în multe partide. Așa e mândria! Rupe legătura dragostei, îndepărtează pe vecin, face pe cel mândru să se uite numai la sine. După cum un zid care se burdușește surpă clădirea, tot așa și un suflet care se umflă de mândrie nu suferă prietenia cu altul. Așa a pățit și Corintul atunci! Credincioșii din Corint alcătuiau partide potrivnice, împărțeau în multe părți Biserica și puneau în fruntea lor alți dascăli, mii și mii. Împărțindu-se în frății și asociații, pângăreau vrednicia Bisericii. Vrednicia Bisericii atunci strălucește, când credincioșii păstrează unitatea trupului ei.

5. Trebuie dar să vă dovedesc toate acestea. Să vă dovedesc că locuitorii din Corint au fost cei dintâi care au avut parte de învățătura lui Pavel; că erau plini de harisme duhovnicești; că, mândrindu-se, s-au împărțit în partide și se afiliau unii la anumiți dascăli, iar alții, la alți dascăli.

Că locuitorii din Corint au fost cei dintâi care au avut parte de învățătura lui Pavel o spune chiar el. Ascultă! *"Puteți avea,* spune el, *zeci de mii de învățători în Hristos, dar nu mulți părinți. Căci pe voi eu v-am născut în Hristos Iisus prin Evanghelie"*[25]. Iar cel care a născut întâi aduce la lumină pe cel născut. Și iarăși: *"Eu am sădit, Apollo a udat"*[26]. Prin aceste cuvinte a arătat că el este cel dintâi care a semănat printre corinteni învățătura.

Că erau plini de harisme duhovnicești se vede de alci: *"Mulțumesc pururea Dumnezeului meu pentru voi, pentru harul lui Dumnezeu cel dat vouă în Iisus Hristos, că în toate v-ați îmbogățit întru El*[27]*..., încât nu sunteți lipsiți de nici un har*"[28].

25. 1 Cor. 4, 15.
26. 1 Cor. 3, 6.
27. 1 Cor. 1, 4-5.
28. 1 Cor. 1, 7.

Că înţelepciunea profană era cunoscută corintenilor, o ştim din faptul că (Pavel) vorbeşte corintenilor mult şi pe larg împotriva înţelepciunii lumii acesteia. În nici o altă epistolă nu face aceasta cu atâta grabă; în Epistola către Corinteni, însă, aduce mari acuzaţii înţelepciunii lumii. Şi pe bună dreptate. Unde era buboiul, acolo a făcut şi tăietura, grăind aşa: *"Hristos nu m-a trimis să botez, ci să binevestesc, dar nu cu înţelepciunea cuvântului, ca să nu rămână zadarnică crucea lui Hristos"*[29]. Vezi ce învinuire aspră aduce înţelepciunii profane? Nu numai că nu ajută cu nimic credinţa, ba, dimpotrivă, o şi împiedică şi o zăgăzuieşte. După cum trupurile bine legate şi chipurile frumoase şi plăcute la vedere îşi vatămă frumuseţea proprie dacă îi adaugă ceva din afară, căci lauda frumuseţii o împart cu frumuseţea adăugată de fard, de încondeierile ochilor şi de alte meşteşugiri de înfrumuseţare – dar dacă nu-şi adaugă nimic îşi arată mai bine frumuseţea chipului şi a trupului, căci frumuseţea, luptând singură, îşi atrage asupra ei întreaga admiraţie –, tot aşa şi cu credinţa şi cu mireasa cea duhovnicească: dacă îi adaugi ceva din afară, sau bogăţie, sau putere, sau elocinţă, o goleşti de slava ei, că n-o laşi să i se vadă întreaga ei frumuseţe, ci risipeşti în multe părţi slava ei. Dar dacă o laşi să lupte singură, depărtând de ea tot ce este omenesc, atunci îşi va arăta bine de tot întreaga ei frumuseţe. Atunci va străluci limpede tăria ei nebiruită, când, fără să aibă nevoie de bogăţie, de înţelepciune lumească, de putere, de noblete sau de altceva din cele omeneşti, poate să biruie şi să înfrângă pe toţi, când, prin nişte oameni de rând, umili, lipsiţi, săraci şi simpli, biruie pe retorii păgâni, pe filosofi şi pe tirani, biruie întreaga lume! De aceea şi Pavel spunea: *"N-am venit cu greutatea cuvântului... ca să vă vestesc taina lui Dumnezeu"*[30]; şi: *"Pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să ruşineze pe cei în-*

29. 1 Cor. 1, 17.
30. 1 Cor. 2, 1.

ţelepţi"[31]. N-a spus numai: *"cele nebune"*, ci: *"cele nebune ale lumii"*. Nu, negreşit, pentru că *"cele nebune ale lumii"* sunt nebune şi înaintea lui Dumnezeu. Într-adevăr, mulţi din cei ce par nebuni în lumea aceasta sunt înaintea lui Dumnezeu mai înţelepţi decât toţi ceilalţi; aşa precum şi mulţi din cei ce trăiesc în sărăcie în lumea aceasta sunt înaintea lui Dumnezeu mai bogaţi decât toţi. Da, Lazăr cel vestit era mai sărac decât toţi în lume, dar a fost mai bogat decât toţi în ceruri[32]. Pavel numeşte dar nebunie a lumii pe toţi cei ce n-au limba sprintenă, pe toţi cei ce nu cunosc înţelepciunea profană, pe toţi cei lipsiţi de elocinţă."Şi pe aceştia *i-a ales*, spune Pavel, *ca să ruşineze pe cei înţelepţi"*[33].

– Dar spune-mi mie, cum pot fi ruşinaţi aceia de aceştia?

– Prin însăşi experienţa lucrurilor. Când întrebi pe o femeie văduvă, care stă afară şi cerşeşte, care adeseori e schiloadă, când o întrebi despre nemurirea sufletului, despre învierea trupurilor, despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, despre răsplătirea după merit, despre socoteala ce o vom da pe lumea cealaltă, despre înfricoşătoarea judecată, despre bunătăţile gătite celor ce au făcut fapte bune, despre pedepsele cu care-s ameninţaţi păcătoşii şi despre toate celelalte, şi când vezi că văduva aceea îţi răspunde cu de-amănuntul şi precis, iar filosoful, care se mândreşte cu pletele lui lungi şi cu toiagul său, nu poate, cu toată mulţimea cuvintelor lui, cu toată flecăreala lui nesfârşită şi nepotrivită, nu poate nici să deschisă gura, nici să spună vreun cuvânt despre toate aceste lucruri, atunci cunoşti bine că *"Dumnezeu a ales pe cele nebune ale lumii, ca să ruşineze pe cei înţelepţi"*[34]. Pe acelea pe care filosofii nu

31. 1 Cor. 1, 27.
32. Cf. Luca 16, 20-22.
33. 1 Cor. 1, 27.
34. 1 Cor. 1, 27.

le-au putut descoperi din pricina trufiei, a înfumurării lor, pentru că s-au depărtat de învățătura Duhului și pentru că discută întemeiați pe propriile lor judecăți, pe acelea le știu cu de-amănuntul săracii și disprețuiții, oameni care nu cunosc știința profană, pentru că s-au lipit de învățătura cea cerească.

Pavel nu aduce numai aceste învinuiri înțelepciunii profane. Îi aduce și alte acuzații, mai grele decât acestea, spunând: *"Înțelepciunea lumii acesteia este nebunie înaintea lui Dumnezeu"*[35]. Și îndemnându-i pe ascultătorii săi, le zice iarăși cu toată tăria și disprețul: *"De i se pare cuiva între voi că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun ca să fie înțelept"*[36]. Și iarăși: *"Scris este : "Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința celor știutori o voi lepăda"*[37]. Și iarăși: *"Domnul cunoaște gândurile oamenilor, că sunt deșarte"*[38].

6. S-a văzut din cele spuse mai sus despre corinteni că se îndeletniceau cu înțelepciunea lumii. Aceeași epistolă ne arată că erau mândri și îngâmfați. Apostolul, după ce a ținut de rău pe desfrânat, a adăugat: *"Dar și voi v-ați semețit"*[39]. Iar că mândria îi făcea să se certe unul cu altul, a arătat-o tot acolo, spunând: *"Câtă vreme este între voi ceartă, pizmă și dezbinări, nu înseamnă oare că sunteți trupești și că umblați după firea omenească?"*[40].

– Cum era cearta lor?

– Se împărțeau între mai multe căpetenii. De asta și spune Pavel: *"Dar spun asta, că fiecare din voi zice: Eu sunt al lui Pavel, iar eu al lui Apollo, iar eu al lui Chefa"*[41]. Pavel

35. I Cor. 3, 19.
36. I Cor. 3, 18.
37. I Cor. 1, 19.
38. I Cor. 3, 20.
39. I Cor. 5, 2.
40. I Cor. 3, 3.
41. I Cor. 1, 12.

grăia aşa nu pentru că se împărţiseră corintenii între Pavel, Chefa şi Apollo; prin aceste nume Pavel voia să ascundă pe adevăraţii autori ai dezbinărilor din Corint, pentru ca nu cumva, vădindu-i, să-i îndărătnicească şi mai mult şi să-i facă şi mai fără de ruşine. Că nu se împărţiseră corintenii între Pavel, Petru şi Apollo, ci între alţii, o arată următoarele cuvinte ale lui Pavel. După ce i-a ţinut de rău pentru dezbinările dintre ei, a adăugat spunând: *"Pe acestea, fraţilor, le-am zis ca despre mine şi despre Apollo, dar ele sunt pentru voi, ca să învăţaţi din pilda noastră să nu gândiţi mai mult decât este scris, spre a nu vă mândri cu unul sau cu altul împotriva celuilalt"*[42]. Într-adevăr, mulţi dintre credincioşii de rând din Corint, pentru că nu puteau să se laude cu vreo însuşire proprie, cu care să pişte pe vecin, spuneau că au căpetenii pe unul sau pe altul, ca să se mândrească prin însuşirile acelora în ciuda celorlalţi. Şi astfel, înţelepciunea dascălilor lor ajungea pricină de mândrie faţă de semeni. Dar e culmea înnebunirii după slavă să te împăunezi cu calităţile altora, când tu nu ai cu ce te lăuda, ca să dispreţuieşti pe fraţii tăi.

Deci, pentru că se mândreau peste măsură credincioşii din Corint, pentru că înjghebau partide potrivnice unele altora, pentru că se împărţeau în multe părţi, pentru că se împăunau cu învăţătura, ca şi cum ar fi fost a lor şi ar fi fost descoperită de ei şi n-ar fi primit de Sus şi cu harul lui Dumnezeu dogmele adevărului, din aceste pricini, Pavel, voind să le înfrângă mândria, se numeşte chiar la începutul epistolei sale: *"chemat"*, ca şi cum le-ar spune: "Dacă eu, dascălul vostru, n-am descoperit de la mine nimic, nici nu m-am dus eu întâiul la Dumnezeu, ci, când am fost chemat, am ascultat, cum puteţi voi, ucenicii, voi, care aţi primit de la mine învăţăturile, cum puteţi să vă lăudaţi că voi înşivă le-aţi

42. I Cor. 4, 6.

descoperit?". De aceea, chiar de la început le spune: *"Căci cine te deosebeşte pe tine de alţii? Şi ce ai, pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te lauzi ca şi cum nu l-ai fi primit?"*[43].

Cuvântul acesta *"chemat"* nu ne învaţă altceva decât smerenia. Prin el Pavel ne învaţă să surpăm îngâmfarea, să potolim orice pornire de mândrie. Nimic, nimic nu ne poate întări şi susţine atât de mult cât smerenia, cât umilinţa, cât gândul de a nu ne crede niciodată grozavi. Acelaşi lucru ne-a învăţat şi Hristos. Când a început acea învăţătură duhovnicească, a început-o vorbind despre smerenie. Deschizându-Şi gura, a dat mai întâi această lege, grăind aşa: *"Fericiţi cei săraci cu duhul"*[44]. După cum omul care vrea să zidească o casă mare şi frumoasă îi pune o temelie potrivită, ca să poată ţine greutatea clădirii, tot aşa şi Hristos, voind să zidească în suflete clădirea aceea mare a înţelepciunii, a pus mai întâi în suflete învăţătura despre smerenie, ca o temelie tare şi neclintită. Ştia Domnul că o dată ce smerenia este înrădăcinată în inima oamenilor, pot fi zidite cu trăinicie şi celelalte virtuţi. După cum, iarăşi, dacă-ţi lipseşte smerenia, te osteneşti în zadar, degeaba şi fără de folos, chiar de-ai săvârşi toate celelalte virtuţi! Te asemeni cu cel ce a zidit casa pe nisip, care a îndurat osteneala, dar n-a cules folosul, pentru că n-a pus casei sale temelie trainică[45]. Aşa că omul care face un bine, dar îl face fără smerenie, a pierdut totul şi a stricat totul. Iar când spun smerenie, nu mă gândesc la smerenia cuvântului, nici la smerenia în vorbă, ci la smerenia cea din adânc, din inimă, din suflet, din cuget, pe care singur Dumnezeu o vede. Poate această virtute, chiar numai ea singură, să-L facă milostiv

43. I Cor. 4, 7.
44. Matei 5, 3.
45. Cf. Matei 7, 26-27.

pe Dumnezeu. Aceasta a arătat-o vameşul[46]. Nu făcuse nici un bine, nici nu putea arăta vreo faptă bună, ci a spus atât: *"Milostiv fii mie, păcătosului!"*[47], şi s-a coborât mai îndreptat decât fariseul. Şi doar nu erau cuvintele lui cuvinte de smerenie, ci numai de drepte simţăminte. Te smereşti când nu-ţi închipui lucruri mari despre tine, deşi ştii bine că ai făcut fapte mari! Ai simţăminte drepte faţă de tine când, păcătos fiind, mărturiseşti că eşti păcătos. Dacă vameşul, care nu se ştia cu vreo faptă bună pe cuget, a atras spre el atât de mult bunăvoinţa lui Dumnezeu numai pentru că a mărturisit cum era, de câtă îndrăznire nu se vor bucura înaintea lui Dumnezeu cei care pot să spună multe fapte bune, dar le uită pe toate acelea, şi se numără printre cei din urmă? Aşa a făcut şi Pavel! Era cel dintâi dintre toţi drepţii, şi spunea că este cel dintâi dintre păcătoşi. N-o spunea numai, ci o şi credea, fiind învăţat de Dascălul său că, după ce am făcut tot ce ni s-a poruncit, tot slugi netrebnice trebuie să ne numim. Aceasta-i smerenia! Pe Pavel imitaţi-l, cei ai faptelor bune! Şi pe vameş, cei care sunteţi plini de păcate! Să mărturisim ce suntem! Să ne batem în piept, ca să înduplecăm inima să nu-şi închipuie că am făcut cine ştie ce lucruri mari. Dacă avem astfel de simţăminte, nu mai avem nevoie de altă ofrandă şi jertfă. Precum spunea şi David: *"Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi"*[48]. N-a spus numai *"smerită"*, ci şi *"înfrântă"*; când e *înfrântă*, este şi *zdrobită*. Atunci, chiar dacă ar voi, nu se mai poate mândri! Tot aşa şi noi: să nu ne smerim numai sufletul nostru, ci să-l şi zdrobim şi să-l facem să fie pătruns de durere. Iar sufletul se zdrobeşte dacă-i aduci aminte mereu de păca-

46. Cf. Luca 18, 13-14.
47. Luca 18, 13.
48. Ps. 50, 18.

tele lui. Dacă ne smerim aşa, sufletul nu va mal putea să se îngâmfe chiar de-ar voi, iar conştiinţa pune stăpânire pe el ca un frâu şi nu-l lasă se se mândrească, ci îl domoleşte şi-l îndupleacă să aibă măsură în toate. Aşa făcând, vom putea găsi şi har înaintea lui Dumnezeu. "*Cu cât eşti mai mare,* spune Scriptura, *cu atât smereşte-te mai mult, şi vei afla har înaintea lui Dumnezeu*"[49]. Iar cel care a găsit har înaintea lui Dumnezeu nu simte nici o greutate; acela, cu harul lui Dumnezeu, va putea trece aici cu uşurinţă toate greutăţile, iar dincolo va scăpa de pedepsele gătite celor păcătoşi, căci harul lui Dumnezeu merge totdeauna înaintea lui şi-i face toate lesnicioase; de care facă Dumnezeu ca noi toţi să avem parte în Hristos Iisus Domnul nostru, prin Care şi cu Care Tatălui slavă, împreună cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

49. Is. Sir. 3, 18.